

**BANK SPÓŁDZIELCZY
w Kamiennej Górze**

Informacja

**dotycząca funduszy własnych, wymogów kapitałowych,
ryzyka, polityki wynagrodzeń oraz innych danych
podlegających ujawnieniom na mocy przepisów Części ósmej
Rozporządzenia Parlamentu i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia
26 czerwca 2013r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla
instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych.
na dzień 31.12.2016 roku.**

Kamienna Góra, 2017r.

Zatwierdzona Uchwałą Zarządu Banku Spółdzielczego w Kamiennej Górze nr 94/2017 z dnia 22 czerwca 2017r.

Spis treści

I	WPROWADZENIE	3
I.1	INFORMACJE OGÓLNE O BANKU	3
I.2	PODSTAWA SPORZĄDZENIA POLITYKI INFORMACYJNEJ	4
II	FUNDUSZE WŁASNE	5
II.1	INFORMACJE PODSTAWOWE	5
II.1.1	Kapitał Tier I	5
II.1.2	Kapitał Tier II	6
II.2	WARTOŚĆ KSIĘGOWA FUNDUSZY I STRUKTURA	7
II.3	INFORMACJE NA TEMAT CHARAKTERU I KWOT OKREŚLONYCH POZYCJI FUNDUSZY WŁASNYCH	8
III	ADEKWATNOŚĆ KAPITAŁOWA	13
III.1	OPIS METODY STOSOWANEJ DO OCENY ADEKWATNOŚCI POZIOMU KAPITAŁU – ZASADY OGÓLNE	13
III.2	KAPITAŁ REGULACYJNY	13
III.2.1	Regulacyjny wymóg kapitałowy na ryzyko kredytowe	14
III.2.2	Regulacyjny wymóg kapitałowy na ryzyko operacyjne	17
III.2.3	Regulacyjny wymóg kapitałowy na ryzyko walutowe	17
III.2.4	Całkowity regulacyjny wymóg kapitałowy	18
III.3	KAPITAŁ WEWNĘTRZNY	18
III.4	WSPÓŁCZYNNIKI I NADWYŻKI (BUFORY) KAPITAŁOWE	20
III.5	WSKAŹNIK DŹWIGNI FINANSOWEJ	22
IV	AKTYWA WOLNE OD OBCIĄŻEŃ	25
V	INFORMACJE O ZASADACH ZARZĄDZANIA RYZYKIEM W BANKU	26
V.1	ZASADY OGÓLNE	26
V.2	RYZYKO KREDYTOWE	30
V.2.1	Zarządzanie ryzykiem kredytowym i ryzykiem koncentracji zaangażowań – organizacja i opis procesu	30
V.2.2	Informacje ilościowe dotyczące korekt z tytułu ryzyka kredytowego	32
V.2.3	Zarządzanie ryzykiem koncentracji zaangażowań	35
V.2.4	Zarządzanie ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych	38
V.2.5	Zarządzanie ryzykiem kredytowym ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie	39
V.2.6	Zarządzanie ryzykiem rezydualnym	40
V.2.7	Techniki redukcji ryzyka kredytowego i polityka zabezpieczeń	41
V.3	RYZYKO OPERACYJNE	41
V.3.1	Struktura zarządzania ryzykiem operacyjnym	42
V.3.2	Raportowanie ryzyka operacyjnego	43
V.3.3	Straty z tytułu zdarzeń ryzyka operacyjnego	44
V.3.4	Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego	45
V.4	RYZYKO PŁYNNOŚCI ORAZ RYNKOWE (STOPY PROCENTOWEJ I WALUTOWE)	45
V.4.1	Ryzyko płynności	46
V.4.2	Ryzyko stopy procentowej	51
V.4.3	Ryzyko walutowe	52
VI	INSTRUMENTY KAPITAŁOWE W PORTFELU BANKOWYM	53
VII	POLITYKA W ZAKRESIE WYNAGRODZEŃ	55
VIII	OŚWIADCZENIE	56

I WPROWADZENIE

I.1 Informacje ogólne o Banku

Bank Spółdzielczy w Kamiennej Górze posiada osobowość prawną i jest spółdzielnią prowadzącą swoją działalność na podstawie ustawy z dnia 7 grudnia 2000 r. o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających /Dz. U. z 2014r., poz. 109 z późn. zm./, ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe /Dz. U. z 2016 r., poz. 1988 z późn. zm./, ustawy z dnia 16 września 1982 r. Prawo spółdzielcze /Dz. U. z 2013 r., poz. 1443/, innych ustaw oraz na podstawie Statutu Banku.

Bank Spółdzielczy w Kamiennej Górze ma siedzibę przy ul. Waryńskiego 11 i zarejestrowany jest w Sądzie Rejonowym dla Wrocławia Fabrycznej we Wrocławiu IX Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem 0000072140, NIP: 614-010-21-52, REGON 000509940.

Bank Spółdzielczy w Kamiennej Górze działa na terenie: województwa dolnośląskiego, poprzez swoje jednostki organizacyjne:

- Centralę w Kamiennej Górze, przy ul. Ludwika Waryńskiego 11,
- Oddział w Lubawce, przy Placu Wolności 19,
- Punkt Obsługi Klienta w Jeleniej Górze, przy al. Jana Pawła II 24,
- Punkt Obsługi Klienta w Jeleniej Górze, przy ul. Różyckiego 19,
- Punkt Obsługi Klienta w Mieroszowie, przy ul. Dąbrowszczaków 31 – 32,
- Punkt Kasowy w Kamiennej Górze, przy ul. Marii Skłodowskiej – Curie 12,
- Punkt Kasowy w Marciszowie, przy ul. Szkolnej 8b,
- Punkt Obsługi Klienta w Czarnym Borze, przy ul. XXX-lecia PRL 18.

Bank Spółdzielczy w Kamiennej Górze, działając w interesie swoich członków, prowadzi działalność bankową na rzecz osób fizycznych, osób prawnych oraz jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej, jeżeli posiadają zdolność prawną.

Bank w rozumieniu Ustawy z dnia 7 grudnia 2000 roku o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających, zrzeszony jest w Banku Zrzeszającym – Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. – zarejestrowanym w KRS w dniu 27 marca 2002 roku, z siedzibą w Warszawie przy ul. Płockiej 9/11B, wpisanym do rejestru handlowego prowadzonego przez Sąd Rejonowy dla miasta Warszawy, XII Wydział Gospodarczy pod numerem KRS 0000069229 nadanym w dniu 10 grudnia 2001 roku.

Bank Spółdzielczy w Kamiennej Górze został utworzony na bazie Gminnej Kasy Spółdzielczej w Kamiennej Górze, którą założono 21.09.1950r.

W dniu 31 grudnia 2015 roku Bank przystąpił do Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS, którego celem jest zapewnienie wypłacalności i płynności każdego jego uczestnika na zasadach określonych w ustawie z dnia 7 grudnia 2000 r. o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających oraz w Rozporządzeniu CRR. Przynależność do Systemu Ochrony ma charakter dobrowolny i nie ogranicza podmiotowości Stron Umowy Systemu Ochrony, ani ich uprawnień wynikających z obowiązujących przepisów prawa. W Zrzeszeniu, w którym został utworzony System Ochrony, do którego przystąpił Bank Zrzeszający, dotychczasowa Umowa Zrzeszenia, w odniesieniu do Banków Spółdzielczych, które nie przystąpiły do Systemu Ochrony, wygasa w terminie 36 miesięcy od dnia zawarcia Umowy Systemu Ochrony przez Bank Zrzeszający. Na mocy umowy Systemu Ochrony – Spółdzielnia Systemu Ochrony Zrzeszenia wykonuje wobec banków Spółdzielczych funkcję audytu wewnętrznego, realizowaną przez komórkę audytu Spółdzielni.

W związku z treścią art. 435 ust. 2 Bank informuje, że:

- 1) trzech z Członków Zarządu pełni funkcję dyrektora;
- 2) spośród dziewięciu Członków Rady Nadzorczej Banku żaden nie pełni funkcji dyrektora;
- 3) członków Zarządu powołuje, zgodnie z przepisami prawa, Rada Nadzorcza, działając według Statutu Banku Spółdzielczego w Kamiennej Górze, biorąc pod uwagę wyniki oceny wstępnej kwalifikacji, doświadczenia i reputacji kandydata;
- 4) oceny uprzedniej (na etapie rekrutacji) oraz następczej (corocznej) kwalifikacji, doświadczenia i reputacji członków Zarządu dokonuje Rada Nadzorcza na podstawie obowiązującej w Banku Procedury dokonywania ocen odpowiedniości członków Zarządu Banku Spółdzielczego w Kamiennej Górze;
- 5) członków Rady Nadzorczej powołuje Zebranie Przedstawicieli zgodnie ze Statutem Banku Spółdzielczego w Kamiennej Górze, biorąc pod uwagę kwalifikacje, doświadczenie i reputację kandydata; Zebranie Przedstawicieli dokonuje uprzedniej (na etapie rekrutacji) oraz następczej (corocznej) oceny kwalifikacji, doświadczenia i reputacji członków Rady Nadzorczej na podstawie obowiązującej w Banku Procedury dokonywania ocen odpowiedniości członków rady Nadzorczej Banku Spółdzielczego w Kamiennej Górze.
- 6) z uwagi na skalę działania, Bank nie stosuje strategii zróżnicowania w zakresie wyboru członków Zarządu oraz Rady Nadzorczej oraz nie tworzy w obrębie Rady Nadzorczej komitetu ds. ryzyka;
- 7) przepływ informacji dotyczącej ryzyka, kierowanej do Zarządu oraz Rady Nadzorczej, jest sformalizowany i zgodny z regulacjami wewnętrznymi, definiującymi: częstotliwość, zakres, odbiorców i terminy sporządzania raportów i sprawozdań dotyczących m.in. ryzyka;
- 8) systemem informacji zarządczej są objęte wszystkie rodzaje ryzyka, uznawane przez Bank za istotne;
- 9) zakres i częstotliwość raportowania jest dostosowana do skali narażenia na ryzyko, a także zmienności ryzyka, zapewniając możliwość podejmowania decyzji oraz odpowiedniej reakcji w przypadku zmiany ekspozycji na ryzyko

I.2 Podstawa sporządzenia Polityki informacyjnej

Niniejszy dokument stanowi realizację postanowień Polityki Informacyjnej Banku Spółdzielczego w Kamiennej Górze, Części 8 Rozporządzenia Parlamentu i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych (Rozporządzenia CRR) oraz Rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) nr 1423/2013 z dnia 20 grudnia 2013 r. ustanawiające wykonawcze standardy techniczne w zakresie wymogów dotyczących ujawniania informacji na temat funduszy własnych instytucji zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013.

II FUNDUSZE WŁASNE

Podstawa prawna: art. 437 Rozporządzenia CRR

II.1 Informacje podstawowe

Bank Spółdzielczy prowadzi samodzielnie gospodarkę finansową na podstawie rocznego planu finansowego, w sposób zapewniający pokrycie z uzyskanych przychodów kosztów działalności oraz zobowiązań.

Zgodnie z art. 4 (118) Rozporządzenia CRR, na fundusze własne składają się kapitał Tier I i Tier II Banku.

Wszystkie kwoty kapitałów i funduszy wykazywane są w wartości nominalnej.

II.1.1 Kapitał Tier I

Kapitał Tier I Banku Spółdzielczego w Kamiennej Górze składa się z następujących elementów:

Kapitału podstawowego Tier I, który, zgodnie z art. 50 Rozporządzenia CRR, obejmuje następujące elementy:

- 1) instrumenty kapitałowe;
- 2) akcje emisyjne związane z instrumentami określonymi w pkt 1;
- 3) zyski zatrzymane;
- 4) skumulowane inne całkowite dochody;
- 5) kapitał rezerwowy;
- 6) fundusz ogólnego ryzyka bankowego;
- 7) niezrealizowane zyski i straty z tytułu posiadanych aktywów lub zobowiązań wycenianych do wartości godziwej;
- 8) odliczenia do pozycji kapitału podstawowego Tier I, w tym:
 - a) straty za bieżący rok obrotowy,
 - b) wartości niematerialne i prawne,
 - c) aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oparte na przyszłej rentowności,
 - d) aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oparte na przyszłej rentowności i wynikające z różnic przejściowych, jeżeli ich wartość przekracza określone limity,
 - e) posiadane własne instrumenty kapitałowe,
 - f) udziały kapitałowe w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli podmioty te mają z Bankiem krzyżowe powiązania kapitałowe,
 - g) udziały kapitałowe w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli Bank dokonał znacznej inwestycji w te podmioty,
 - h) udziały kapitałowe w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli Bank nie dokonał znacznej inwestycji w te podmioty i wartość tych udziałów przekracza określone limity,
 - i) kwotę ekspozycji znacznych pakietów akcji poza sektorem finansowym oraz pozycji sekurytyzacyjnych, jeżeli ich wartość przekracza ustalone limity (alternatywnie wobec kwoty tych ekspozycji może zostać zastosowana waga ryzyka 1 250 %).

Kapitału dodatkowego Tier I, który, zgodnie z art. 61 Rozporządzenia CRR, obejmuje następujące elementy:

- 1) instrumenty kapitałowe nie spełniające warunków określonych dla instrumentów kapitału podstawowego Tier I lub Tier II;
- 2) azio emisyjne związane z instrumentami określonymi w pkt 1;
- 3) odliczenia do pozycji kapitału dodatkowego Tier I, w tym:
 - a) udziały kapitałowe w kapitale dodatkowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli podmioty te mają z Bankiem krzyżowe powiązania kapitałowe,
 - b) udziały kapitałowe w kapitale dodatkowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli Bank dokonał znacznej inwestycji w te podmioty,
 - c) udziały kapitałowe w kapitale dodatkowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli Bank nie dokonał znacznej inwestycji w te podmioty i wartość tych udziałów przekracza określone limity.

Zgodnie z art. 484 Rozporządzenia CRR – dla pozycji funduszy własnych, które nie spełniają wymagań określonych w art. 26 – 29, 51, 52, 61 i 63 wskazywanego rozporządzenia, a zostały wyemitowane nie później niż 31 grudnia 2011 roku oraz kwalifikowały się jako fundusze własne w dniu 31 grudnia 2011 roku, zaliczeniu do kapitałów Banku podlega w okresie od 1 stycznia 2014 roku do 31 grudnia 2021 roku określona przepisami art. 486 ust. 5 Rozporządzenia CRR wartość procentowa. Na tej podstawie do kapitałów podstawowych Banku w 2016 roku można było zaliczyć 60% funduszu udziałowego, przy czym pozostałe 40% - na mocy art. 171 ust. 9 pkt 2 ustawy – Prawo bankowe, nie były zaliczane do funduszy podstawowych Banku.

Niezrealizowane zyski i straty na instrumentach dłużnych i kapitałowych dostępnych do sprzedaży są ujmowane w funduszach własnych zgodnie z przepisami zawartymi w Rozporządzeniu CRR oraz w wytycznych przekazanych przez Komisję Nadzoru Finansowego, tj.:

- a) niezrealizowane zyski są nieuwzględniane w funduszach własnych w 60%,
- b) niezrealizowane straty są uwzględniane w funduszach własnych w 100%.

Fundusz udziałowy oraz fundusz zasobowy mogą być przeznaczone wyłącznie na pokrycie straty bilansowej Banku Spółdzielczego.

II.1.2 Kapitał Tier II

Kapitał Tier II, zgodnie z art. 71 Rozporządzenia CRR, obejmuje następujące elementy:

- 1) instrumenty kapitałowe nie spełniające warunków określonych dla instrumentów kapitału Tier I oraz pożyczki podporządkowane;
- 2) azio emisyjne związane z instrumentami określonymi w pkt 1;
- 3) korekty z tytułu ogólnego ryzyka kredytowego przed skutkami podatkowymi w wysokości do maksymalnie 1,25 % kwot ekspozycji ważonych ryzykiem;
- 4) odliczenia do pozycji kapitału Tier II, w tym:
 - a) udziały kapitałowe w kapitale Tier II podmiotów sektora finansowego, jeżeli podmioty te mają z Bankiem krzyżowe powiązania kapitałowe,
 - b) udziały kapitałowe w kapitale Tier II podmiotów sektora finansowego, jeżeli Bank dokonał znacznej inwestycji w te podmioty,
 - c) udziały kapitałowe w kapitale Tier II podmiotów sektora finansowego, jeżeli Bank nie dokonał znacznej inwestycji w te podmioty i wartość tych udziałów przekracza określone limity.

Poza funduszami określonymi w § 53 ust. 1-3 Statutu Banku Bank Spółdzielczy może tworzyć na podstawie uchwał Walnego Zgromadzenia /Zebrania Przedstawicieli/ następujące fundusze:

1. Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych tworzy się z corocznego odpisu podstawowego naliczanego w stosunku do przeciętnej liczby zatrudnionych oraz

odpisów z podziału nadwyżki bilansowej. Dysponentem Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych jest Prezes Zarządu.

2. Fundusz społeczno-kulturalny Rady Nadzorczej tworzy się z odpisów nadwyżki bilansowej, a jego dysponentem jest Rada Nadzorcza.

II.2 Wartość księgowa funduszy i struktura

Kapitały Banku na koniec 2016r. przedstawia tabela:

Tabela 1. Kapitały wg stanu na dzień 31.12.2016r. (w tys. zł)

Wyszczególnienie	Kwota	Kwota nieujmowana w regulacyjnych funduszach własnych	Kwota ujmowana w regulacyjnych funduszach własnych	Udział w regulacyjnych funduszach własnych*
KAPITAŁ TIER I				
1. Fundusz podstawowy	1.108,20	582,84	525,36	1,80%
2. Fundusz zasobowy	28.726,55	0,00	28.726,55	98,20%
3. Fundusze ogólnego ryzyka	0,00	0,00	0,00	0,00%
4. Wynik okresu bieżącego	1.697,31	1.697,31	0,00	0,00%
POMNIEJSZENIA KAPITAŁU TIER I				
5. Wartości niematerialne i prawne (100% wartości netto)	- 60,62	0,00	-60,62	nie dot.
6. Zaangażowanie kapitałowe w instrumenty zaliczane do kapitału Tier I Banku BPS S.A.	0,00	0,00	0,00	nie dot.
FUNDUSZE UZUPEŁNIAJĄCE				
7. Niezrealizowane straty z tytułu instrumentów dłużnych zaliczanych do portfela dostępnego do sprzedaży	-3.622,23	0,00	-3.622,23	nie dot.
8. Niezrealizowane zyski z tytułu instrumentów dłużnych zaliczanych do portfela dostępnego do sprzedaży	1.355,31	542,12	813,19	nie dot.
9. Fundusz z aktualizacji i wyceny instrumentów dłużnych zaliczanych do portfela dostępnego do sprzedaży (7+8)	-2.266,92	542,12	-2.809,04	nie dot.
ŁĄCZNIE TIER I (1+2+3+4+5+6+7+8):	29.204,52	2.822,27	26.382,25	97,39%

KAPITAŁ TIER II				
10. Korekty z tytułu ogólnego ryzyka kredytowego, przed skutkami podatkowymi, w wysokości nie przekraczającej równowartości 1,25% kwoty ekspozycji ważonych ryzykiem	709,66	0,00	709,66	100,00%
POMNIEJSZENIA KAPITAŁU TIER II				
11. Zaangażowanie kapitałowe w instrumenty zaliczane do kapitału Tier II Banku BPS S.A.	0,00	0,00	0,00	nie dot.
ŁĄCZNIE TIER II (10+11):	709,66	0,00	709,66	2,62
RAZEM KAPITAŁY**:	29.914,18	2.822,27	27.091,91	100,00%

* udział poszczególnych pozycji kapitałów w wartości funduszy własnych nie uwzględniający pomniejszeń.

** wartość regulacyjnych funduszy własnych przyjętych do kalkulacji łącznego współczynnika kapitałowego.

II.3 Informacje na temat charakteru i kwot określonych pozycji funduszy własnych

Informacje na temat charakteru i kwot określonych pozycji funduszy własnych zostały zaprezentowane w poniższej tabeli.

Tabela 2*. Informacja na temat struktury funduszy własnych na dzień 31.12.2016r. (tys. PLN)

Kapitał podstawowy Tier 1: Instrumenty i kapitały rezerwowe		(A) KWOTA W DNIU UJAWNIECIA	(B) ODNIESIENIE DO ARTYKUŁU ROZPORZĄDZENIA (UE) NR 5751 2013	(C) KWOTY UJĘTE PRZED PRZYJĘCIEM ROZPORZĄDZENIA (UE) NR 575/2013 LUB KWOTA REZYDUALNA OKREŚLONA W ROZPORZĄDZENIU (UE) NR 575/2013
Kapitał podstawowy Tier I przed korektami regulacyjnymi				
1	Instrumenty kapitałowe i powiązane azio emisyjne	0,00	art. 26 ust. 1, art. 27, 28 i 29, wykaz EUNB, o którym mowa w art. 26 ust. 3	0,00
2	Zyski zatrzymane	0,00	art. 26 ust. 1 lit. c)	0,00

3	Skumulowane inne całkowite dochody (i pozostałe kapitały rezerwowe, z uwzględnieniem niezrealizowanych zysków i strat zgodnie z mającymi zastosowanie standardami rachunkowości)	28 726,55	art. 26 ust. 1	28 726,55
3a	Fundusze ogólne ryzyka bankowego	0,00	art. 26 ust. 1 lit. f)	0,00
4	Kwota kwalifikujących się pozycji, o których mowa w art. 484 ust. 3, i powiązane ažio emisyjne przeznaczone do wycofania z kapitału podstawowego Tier I	525,36	art. 486 ust. 2	1 108,20
6	Kapitał podstawowy Tier I przed korektami regulacyjnymi	29 251,91		29 834,75
Kapitał podstawowy Tier 1: korekty regulacyjne				
7	Dodatkowe korekty wartości (kwota ujemna)	0,00	art. 34, 105	0,00
8	Wartości niematerialne i prawne (po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego) (kwota ujemna)	-36,37	art. 36 ust. 1 lit. b), art. 37 i art. 472 ust. 4	-36,37
18**	Posiadane przez instytucję bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja nie dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota przekraczająca próg 10 % oraz po odliczeniu kwalifikowalnych pozycji krótkich) (kwota ujemna)	0,00	art. 36 ust. 1 lit. h), art. 43, 45, 46, art. 49 ust. 2 i 3, art. 79, art. 472 ust. 10	-3 159,38
26a	Korekty regulacyjne dotyczące niezrealizowanych zysków i strat zgodnie z art. 467 i 468;	-2 809,04		-2 266,92
	w tym: 100% filtr dla niezrealizowanych strat - instrumenty dłużne Skarbu Państwa	-3 622,23	art. 467	-3 622,23
	w tym: 60% filtr dla niezrealizowanych zysków - instrumenty dłużne Skarbu Państwa	813,19	art. 468	1 355,31
27	Kwalifikowalne odliczenia od pozycji w kapitale dodatkowym Tier I, które przekraczają wartość kapitału dodatkowego Tier I instytucji (kwota ujemna)	-24,25	art. 36 ust. 1 lit. j)	-24,25

28	Całkowite korekty regulacyjne w kapitale podstawowym Tier I	-2 869,66		-5 486,92
29	Kapitał podstawowy Tier I	26 382,25		24 347,83
36	Kapitał dodatkowy Tier I przed korektami regulacyjnymi	0,00		0,00
Kapitał dodatkowy Tier 1: korekty regulacyjne				
41a	Kwoty rezydualne odliczane od kapitału dodatkowego Tier I w odniesieniu do odliczeń od kapitału podstawowego Tier I w okresie przejściowym zgodnie z art. 472 rozporządzenia (UE) nr 575/2013	-24,25	art. 472, art. 472 ust. 3 lit. a), art. 472 ust. 4, art. 472 ust. 6, art. 472 ust. 8 lit. a), art. 472 ust. 9, art. 472 ust. 10 lit. a), art. 472 ust. 11 lit. a)	-24,25
	W tym pozycje, które należy wyszczególnić, np. istotne straty netto w bieżącym okresie, wartości niematerialne i prawne, brak rezerw na pokrycie oczekiwanych strat itd.	-24,25		-24,25
43	Całkowite korekty regulacyjne w kapitale dodatkowym Tier I	-24,25		-24,25
44	Kapitał dodatkowy Tier I	0,00		0,00
45	Kapitał Tier I (kapitał Tier I = kapitał podstawowy Tier I + kapitał dodatkowy Tier I)	26 382,25		24 347,83
Kapitał Tier II: Instrumenty i rezerwy				
50	Korekty z tytułu ryzyka kredytowego	709,66	art. 62 lit. c) i d)	0,00
51	Kapitał Tier II przed korektami regulacyjnymi	709,66		0,00
Kapitał Tier II: korekty regulacyjne				
54**	Bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale Tier II i pożyczki podporządkowane podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja nie dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota przekraczająca próg 10 % oraz po odliczeniu kwalifikowalnych pozycji krótkich) (kwota ujemna)	0,00	art. 66 lit. c), art. 69, 70, 79, art. 477 ust. 4	0,00
57	Całkowite korekty regulacyjne w kapitale Tier II	0,00		0,00
58	Kapitał Tier II	709,66		0,00
59	Łączny kapitał (łączny kapitał = kapitał Tier I + kapitał Tier II)	27 091,91		24 347,83

59a	Aktywa ważone ryzykiem pod względem kwot ujętych przed przyjęciem CRR oraz kwot ujętych w okresie przejściowym, przeznaczonych do wycofania zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr 575/2013 (tj. kwoty rezydualne określone w CRR)	3 136,13		0,00
	w tym: pozycje nieodliczone od kapitału dodatkowego Tier I (kwoty rezydualne określone w rozporządzeniu (UE) nr 575/2013) (pozycje, które należy wyszczególnić, np. krzyżowe powiązania kapitałowe w instrumentach w kapitale Tier II, bezpośrednie udziały kapitałowe w nieistotnych inwestycjach w kapitał innych podmiotów sektora finansowego itd.)	3 136,13	art. 475, art. 475 ust. 2 lit. b), art. 475 ust. 2 lit. c), art. 475 ust. 4 lit. b)	0,00
60	Aktywa ważone ryzykiem razem	76 383,15		86 661,73
Współczynniki i bufory kapitałowe				
61	Kapitał podstawowy Tier I (wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	34,54%	art. 92 ust. 2 lit. a), art. 465	28,10%
62	Kapitał Tier I (wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	34,54%	art. 92 ust. 2 lit. b), art. 465	28,10%
63	Łączny kapitał (wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	35,47%	art. 92 ust. 2 lit. c)	28,10%
72	Bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja nie dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota poniżej progu 10% oraz po odliczeniu kwalifikowalnych pozycji krótkich)	2 638,23	art. 36 ust. 1 lit. h), art. 45, 46, art. 472 ust. 10 art. 56 lit. c), art. 59, 60, art. 475 ust. 4 art. 66 lit. c), art. 69, 70, art. 477 ust. 4	2 638,23
Pułapy stosowane do uwzględniania rezerw w kapitale Tier II				
76	Korekty z tytułu ryzyka kredytowego uwzględnione w kapitale Tier II w odniesieniu do ekspozycji objętych metodą standardową (przed zastosowaniem pułapu)	709,66	art. 62	709,66
77	Pułap uwzględniania korekt z tytułu ryzyka kredytowego w kapitale Tier II zgodnie z metodą standardową	1 100,00	art. 62	1 100,00

Instrumenty kapitałowe będące przedmiotem ustaleń dotyczących wycofania (mających zastosowanie wyłącznie od dnia 1 stycznia 2013 r. do dnia 1 stycznia 2022 r.)				
80	Bieżący pułap w odniesieniu do instrumentów w kapitale podstawowym Tier I będących przedmiotem ustaleń dotyczących wycofania	525,36	art. 484 ust. 3, art. 486 ust.2 i 5	875,60
81	Kwota wyłączona z kapitału podstawowego Tier I ze względu na pułap (nadwyżka ponad pułap po upływie terminów wykupu i zapadalności)	0,00	art. 484 ust. 3, art. 486 ust.2 i 5	64,40

* Numeracja zgodna z zał. VI Rozporządzenia Wykonawczego Komisji (UE) nr 1423/2013

** W związku z przystąpieniem do Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS, Bank uzyskał, drogą indywidualnej decyzji Komisji Nadzoru Finansowego zezwolenie na niepominiejszenie kapitałów własnych o kwotę nadwyżki ponad równowartość 10% tych kapitałów wynikającą z inwestycji w kapitał podstawowy Tier I i kapitał Tier II Banku BPS S.A.

Bank, zgodnie z art. 92 ust. 1 Rozporządzenia CRR oraz art. 128 ust. 1 ustawy Prawo bankowe, utrzymywał na koniec 2016r. fundusze własne na poziomie pozwalającym na pokrycie sumy wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka.

III ADEKWATNOŚĆ KAPITAŁOWA

Podstawa prawna: art. 438 Rozporządzenia CRR.

III.1 Opis metody stosowanej do oceny adekwatności poziomu kapitału – zasady ogólne.

Celem procesu oceny adekwatności kapitału jest zapewnienie utrzymywania kapitału w wysokości dostosowanej do profilu ryzyka Banku.

Podstawową przesłanką wdrożenia zapisów Nowej Umowy Kapitałowej w Banku Spółdzielczym w Kamiennej Górze było stworzenie wewnętrznych procesów oceny adekwatności kapitałowej, a także ustalenie docelowego poziomu kapitałów zgodnego z profilem ryzyka w Banku oraz otoczeniu nadzorczym, przy czym niezbędne jest utrzymanie odpowiedniego poziomu kapitałów banków, zapewniającego bezpieczeństwo całego systemu bankowego. Bank Spółdzielczy ustalił zasady dotyczących wyliczania wymogów kapitałowych oraz szacowania kapitału wewnętrznego.

Zgodnie z art. 92 Rozporządzenia CRR, Bank ma obowiązek wyliczania wymogu kapitałowego z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka zidentyfikowanego w działalności Banku.

Na podstawie powszechnie obowiązujących przepisów prawa, norm nadzorczych oraz wewnętrznych regulacji Bank dokonuje wyliczenia regulacyjnego i wewnętrznego wymogu kapitałowego, przy czym wewnętrzny wymóg kapitałowy wylicza się na ryzyka zidentyfikowane w działalności Banku, a nieobjęte lub nie w pełni objęte regulacyjnym wymogiem kapitałowym.

III.2 Kapitał regulacyjny

Regulacyjny wymóg kapitałowy wyznacza się na podstawie oszacowanej kwoty ekspozycji na ryzyko, wyznaczonej na podstawie przepisów Rozporządzenia CRR. Łączna kwota ekspozycji na ryzyko wyliczona zgodnie z art. 92 ust. 3 Rozporządzenia CRR obejmuje:

- 1) kwoty ekspozycji ważonych ryzykiem dla ryzyka kredytowego i ryzyka rozmycia z wyjątkiem kwot ekspozycji ważonej ryzykiem pochodzącej z działalności zaliczanej do portfela handlowego Banku;
- 2) wymogi w zakresie funduszy własnych w odniesieniu do działalności zaliczanej do portfela handlowego Banku dla następujących elementów:
 - a) ryzyka pozycji,
 - b) dużych ekspozycji przekraczających limity w określone w art. 395–401 w zakresie, w jakim zezwala się Bankowi na przekroczenie tych limitów;
- 3) wymogi w zakresie funduszy własnych w odniesieniu do ryzyka walutowego,
- 4) wymogi w zakresie funduszy własnych w odniesieniu do ryzyka operacyjnego.

Wskazane powyżej wymogi w zakresie funduszy własnych mnoży się przez 12,5.

Łączną kwotę ekspozycji na ryzyko oblicza się jako:

- 1) w sytuacji gdy skala działalności handlowej jest znacząca – sumę wartości określonych powyżej (pkt 1 – 4);
- 2) w sytuacji gdy skala działalności handlowej jest nieznacząca – sumę wartości wskazanych w pkt 1 oraz pkt 3 – 4, przy czym wymóg wskazany w pkt 2 zastępuje się wymogiem obliczonym zgodnie pkt 1, w odniesieniu do działalności zaliczonej do portfela handlowego.

Z uwagi na fakt, że Bank nie prowadzi działalności handlowej, nie dokonuje wyliczenia wymogów kapitałowych określonych w art. 92 ust. 3 lit. b Rozporządzenia CRR. Bank wylicza

łączny regulacyjny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyk zaliczanych wyłącznie do portfela bankowego.

III.2.1 Regulacyjny wymóg kapitałowy na ryzyko kredytowe

W zakresie ryzyka kredytowego Bank przyjął metodę standardową wyliczania wymogów kapitałowych (Część III, Tytuł II, Rozdział 2 Rozporządzenia CRR), może także stosować techniki redukcji ryzyka kredytowego – zgodnie z Częścią III, Tytułem II, Rozdziałem 4 Rozporządzenia CRR.

Zgodnie z przepisami Rozporządzenia CRR, Bank, stosując metodę standardową, dzieli swoje ekspozycje na klasy, którym przypisane są odpowiednie wagi ryzyka. W poniższej tabeli ujęto najczęściej występujące w Banku klasy ekspozycji kredytowych.

Tabela 3. Wagi ryzyka przypisane ekspozycjom kredytowym według metody standardowej dla wyliczania łącznego regulacyjnego wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego, najczęściej występujące w Banku Spółdzielczym w Kamiennej Górze (na podstawie art. 111 – 134 Rozporządzenia CRR)

L.p.	Klasa ekspozycji kredytowej	Waga ryzyka (Współczynnik konwersji)
1	ekspozycje lub ekspozycje warunkowe wobec rządów i banków centralnych	0%
2	ekspozycje lub ekspozycje warunkowe wobec samorządów terytorialnych i władz lokalnych;	20%
3	ekspozycje lub ekspozycje warunkowe wobec organów administracji i podmiotów nie prowadzących działalności gospodarczej;	100%
4	ekspozycje wobec krajowych podmiotów sektora publicznego	50%
5	ekspozycje lub ekspozycje warunkowe wobec przedsiębiorców;	100%
6a	ekspozycje detaliczne lub warunkowe ekspozycje detaliczne	75%
6b	ekspozycje detaliczne lub warunkowe ekspozycje detaliczne MŚP	75% x współczynnik wsparcia = 0,7619
6	ekspozycje lub ekspozycje warunkowe zabezpieczone na nieruchomościach mieszkalnych	35%
7	ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania, gdy korekty z tytułu szczególnego ryzyka kredytowego wynoszą nie mniej niż 20 % niezabezpieczonej części wartości ekspozycji, jeżeli nie zastosowano tych korekt	100%
8	ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania, gdy korekty z tytułu szczególnego ryzyka kredytowego wynoszą poniżej 20 % niezabezpieczonej części wartości ekspozycji, jeżeli nie zastosowano tych korekt	150%
9	ekspozycje wobec instytucji (banków) z rezydualnym terminem zapadalności do 3 miesięcy	20%*
10	ekspozycje wobec instytucji (banków) z rezydualnym terminem zapadalności powyżej 3 miesięcy	50%*
11	ekspozycje z tytułu inwestycji kapitałowych oraz instrumentów stanowiących składniki funduszy własnych	100%
12	aktywa trwałe	100%
13	gotówka	0%
14	środki pieniężne w drodze	20%
15	aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	250%

16	inne aktywa	100%
17	akcje i udziały	100%
18	rezerwa obowiązkowa	0%
19a	zobowiązania pozabilansowe stanowiące pozycje pełnego ryzyka	100%
19b	zobowiązania pozabilansowe stanowiące pozycje pełnego ryzyka MŚP	100% x współczynnik wsparcia = 0,7619
20a	zobowiązania pozabilansowe stanowiące pozycje średniego ryzyka	50%
20b	zobowiązania pozabilansowe stanowiące pozycje średniego ryzyka MŚP	50% x współczynnik wsparcia = 0,7619
21a	zobowiązania pozabilansowe stanowiące pozycje średniego/niskiego ryzyka	20%
21b	zobowiązania pozabilansowe stanowiące pozycje średniego/niskiego ryzyka MŚP	20% x współczynnik wsparcia = 0,7619
22	zobowiązania pozabilansowe stanowiące pozycje niskiego ryzyka	0%

* W związku z przystąpieniem do Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS, Bank uzyskał, drogą indywidualnej decyzji Komisji Nadzoru Finansowego zezwolenie na zastosowanie wobec ekspozycji wobec Banku BPS S.A. wagi ryzyka 0%.

Bardzo istotnym elementem ustalenia zasad wyliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego było przyjęcie zasady klasyfikacji ekspozycji kredytowych do klasy ekspozycji detalicznych.

W celu obniżenia wag ryzyka Bank, stosując metodę standardową wyliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka oraz metodę prostą ujmowania zabezpieczeń może stosować następujące techniki redukcji ryzyka kredytowego:

1. Zabezpieczenia rzeczowe (ochrona kredytowa rzeczywista),
2. Zabezpieczenia finansowe (gwarancje – ochrona kredytowa nierzeczywista),
3. Kompensowanie pozycji bilansowych i pozabilansowych.

Zgodnie z zapisami Rozporządzenia CRR, z zastosowaniem wag wskazanych w tabeli 3 dla poszczególnych klas ekspozycji dokonano kalkulacji łącznego wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego.

Tabela 4. Kalkulacja regulacyjnego wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego na 31 grudnia 2016 roku (w tys. zł).

Lp.	I. Wyszczególnienie	II. Kwota ekspozycji na ryzyko (aktywa ważone ryzykiem*12,5)	III. Wymóg kapitałowy (II*8%)	Udział w całkowitym wymogu kapitałowym	Udział w funduszach własnych
1	Razem regulacyjny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego	56.772,86	4.541,83	74,33%	16,76%

Tabela 5. Regulacyjny wymóg kapitałowy na ryzyko kredytowe w rozzieleniu na klasy ekspozycji i typu kontrahenta wg stanu na dzień 31.12.2016 roku (w tys. zł):

Klasa ekspozycji zgodnie z metodą standardową (SA) wg typu kontrahenta	Ekspozycja pierwotna przed uwzględnieniem współczynników konwersji	(-) Korekty wartości oraz rezerwy związane z ekspozycją pierwotną	Ekspozycja po odliczeniu korekt wartości i rezerw	Ekspozycja netto po uwzględnieniu efektów substytucyjnych związanych z ograniczeniem ryzyka kredytowego przed uwzględnieniem współczynników konwersji	W pełni skorygowana na wartość ekspozycji (E*)	Podział w pełni skorygowanej wartości ekspozycji w pozycjach pozabilansowych według współczynników konwersji				Wartość ekspozycji	Kwota ekspozycji ważonej ryzykiem przed zastosowaniem współczynnika wsparcia MŚP	Kwota ekspozycji i ważonej ryzykiem zastosow aniu współczynnika wsparcia MŚP
						0%	20%	50%	100%			
Ekspozycje wobec urządów centralnych lub banków centralnych	103 868,92	0,00	103 868,92	103 868,92	103 868,92	0,00	0,00	0,00	0,00	103 868,92	0,00	0,00
Ekspozycje wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych	10 726,57	-13,20	10 713,38	10 713,38	10 713,38	0,00	0,00	0,00	0,00	10 713,38	2 142,68	2 142,68
Ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego	8,27	0,00	8,27	8,27	8,27	0,00	0,00	0,00	0,00	8,27	4,14	4,14
Ekspozycje wobec instytucji	34 170,82	0,00	34 170,82	34 170,82	34 170,82	0,00	0,00	0,00	0,00	34 170,82	0,00	0,00
Ekspozycje wobec przedsiębiorstw	4 828,07	-30,59	4 797,48	4 797,48	4 797,48	0,00	7,55	0,00	0,00	4 791,44	4 791,44	3 650,60
w tym MŚP:	4 828,07	-30,59	4 797,48	4 797,48	4 797,48	0,00	7,55	0,00	0,00	4 791,44	4 791,44	3 650,60
Ekspozycje detaiczne	58 769,92	-3 041,36	55 728,56	55 728,56	55 728,56	0,00	4 228,18	535,00	64,90	52 078,52	39 058,89	35 421,12
w tym MŚP:	23 391,62	-111,36	23 280,27	23 280,27	23 280,27	0,00	3 605,23	50,00	64,90	20 371,08	15 278,31	11 640,55
Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązań	4 893,73	-2 935,10	1 958,63	1 958,63	1 958,63	0,00	0,00	0,00	0,00	1 958,63	2 082,42	2 082,42
Ekspozycje kapitałowe	3 136,13	0,00	3 136,13	3 136,13	3 136,13	0,00	0,00	0,00	0,00	3 136,13	3 136,13	3 136,13
Inne pozycje	10 872,23	-9,05	10 863,18	10 863,18	10 863,18	0,00	0,00	0,00	0,00	10 863,18	10 335,79	10 335,79
RAZEM:	231 274,66	-6 029,30	225 245,37	225 245,37	225 245,37	0,00	4 235,73	535,00	64,90	221 589,28	61 551,47	56 772,86

III.2.2 Regulacyjny wymóg kapitałowy na ryzyko operacyjne

Zgodnie z art. 315 Rozporządzenia CRR Bank wyznacza regulacyjny wymóg kapitałowy na ryzyko operacyjne metodą wskaźnika bazowego (BIA) – wymóg jest równy 15% średniej z trzech lat dla odpowiedniego wskaźnika, określonego w art. 316 Rozporządzenia CRR, zgodnie z którym, w przypadku banków stosujących standardy rachunkowości oparte o rachunkowe kategorie rachunku zysków i strat, wskaźnik jest sumą następujących pozycji:

- a) Odsetki należne i podobne przychody,
- b) Odsetki do zapłaty i podobne opłaty,
- c) Przychody z akcji i innych papierów wartościowych o stałej/ zmiennej stopie dochodu,
- d) Należności z tytułu prowizji/opłat,
- e) Koszty z tytułu prowizji/opłat,
- f) Zysk netto lub strata netto z operacji finansowych,
- g) Pozostałe przychody operacyjne.

Przy obliczaniu odpowiedniego wskaźnika Bank nie uwzględnia poniższych pozycji:

- h) Zrealizowanych zysków/strat ze sprzedaży pozycji z portfela niehandlowego,
- i) przychodów z tytułu zdarzeń nadzwyczajnych lub występujących nieregularnie,
- j) przychodów z tytułu ubezpieczenia.

Banki uwzględniają w tej sumie wszystkie pozycje odpowiednio ze znakiem dodatnim lub ujemnym.

Stosownie do wskazanych powyżej przepisów, Bank dokonał kalkulacji regulacyjnego wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka operacyjnego na rok 2015, zgodnie z poniższą tabelą:

Tabela 6. Kalkulacja regulacyjnego wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka operacyjnego na 31 grudnia 2016 roku (w tys. zł).

Lp.	I. Wyszczególnienie	II. Podstawa naliczenia – średnia wyników z ostatnich 3 lat obrotowych	III. Wymóg kapitałowy (II*15%)
1	Regulacyjny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego	10.458,82	1568,82

III.2.3 Regulacyjny wymóg kapitałowy na ryzyko walutowe

Zgodnie z art. 351 Rozporządzenia CRR, jeżeli suma całkowitej pozycji walutowej netto i pozycji netto w złocie Banku przekracza 2% jego łącznych funduszy własnych, Bank oblicza wymóg w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka walutowego. Wymóg w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka walutowego jest sumą całkowitej pozycji walutowej netto i pozycji netto w złocie wyrażoną w walucie sprawozdawczej (PLN), pomnożoną przez 8 %.

Bank nie utrzymuje pozycji netto w złocie, natomiast w 2016 roku w Banku nie odnotowano takiej wielkości całkowitej pozycji walutowej netto, która przekraczałaby 2% posiadanych przez Bank funduszy własnych, toteż Bank nie tworzył regulacyjnego wymogu kapitałowego na ryzyko walutowe.

III.2.4 Całkowity regulacyjny wymóg kapitałowy

Na całkowity regulacyjny wymóg kapitałowy w 2016 roku składały się wymogi kapitałowe wyznaczone na ryzyko kredytowe oraz ryzyko operacyjne, które stanowiły 100% wartości całkowitego regulacyjnego wymogu kapitałowego Banku w 2015 roku (tabela 8).

Tabela 7. Całkowity regulacyjny wymóg kapitałowy na 31 grudnia 2016 roku (w tys. zł).

Lp.	Wyszczególnienie	Wymóg kapitałowy
1	Razem wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego na dzień 31 grudnia 2016 roku	4.541,83
2	Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego w 2016 roku	1.568,82
Całkowita kwota ekspozycji na ryzyko na dzień 31 grudnia 2016r.		76.383,15
Całkowity regulacyjny wymóg kapitałowy (1+2) na dzień 31 grudnia 2016r.		6.110,65
Udział całkowitego regulacyjnego wymogu kapitałowego w funduszach własnych		22,56%

III.3 Kapitał wewnętrzny.

Poza regulacyjnym wymogiem kapitałowym, zgodnie z przepisami prawa, normami nadzorczymi oraz wewnętrznymi regulacjami, Bank jest zobowiązany do dokonywania kalkulacji wewnętrznego wymogu kapitałowego, który stanowi sumę regulacyjnego wymogu kapitałowego oraz dodatkowych wymogów kapitałowych, wyznaczanych na te rodzaje zidentyfikowanego w działalności Banku ryzyka, które nie zostały objęte regulacyjnym wymogiem kapitałowym lub wprawdzie zostały objęte wymogiem regulacyjnym, ale wymóg ten nie pokrywał w pełni zidentyfikowanego poziomu ryzyka Banku.

W 2016 roku, na podstawie Instrukcji oceny adekwatności kapitałowej (ICAAP) w Banku Spółdzielczym w Kamiennej Górze, dokonywano identyfikacji rodzajów ryzyka występującego w działalności Banku oraz oceny istotności jego wpływu na poziom posiadanych przez Bank kapitałów. Istotność ryzyk, ich występowanie i wpływ na wynik finansowy bada się w ramach zarządczego przeglądu procesu szacowania wymogów wewnętrznych.

W omawianym powyżej procesie Bank kierował się ilościowymi i jakościowymi kryteriami oceny istotności rodzajów ryzyka opisanymi w załączniku nr 1 do obowiązującej procedury ICAAP:

Stosując powyższe kryteria, za trwale istotne uznano w Banku następujące rodzaje ryzyka:

- 1) kredytowe (w tym rezydualne i koncentracji);
- 2) operacyjne (w tym reputacji i informatyczne);

Za ryzyko istotne uznano te rodzaje ryzyka, których istotność wynika z przepisów prawa:

- 1) rynkowe, ze względu na skalę działalności handlowej rozumiane jako walutowe oraz stopy procentowej w portfelu bankowym;
- 2) płynności;

3) braku zgodności,
a także:

- 3) wypłacalności (kapitałowe),
- 4) wyniku finansowego, będące pochodną pozostałych ryzyk, zarządzane w procesie planowania,
- 5) strategiczne.

Dla wymienionych powyżej rodzajów ryzyka opracowano w Banku, odrębnie dla każdego rodzaju ryzyka, procedury służące jego identyfikacji, pomiarowi, monitorowaniu i raportowaniu z tym, że – stosując zasadę proporcjonalności:

- identyfikację, pomiar, monitorowanie i raportowanie ryzyka reputacji pozostawiono łącznie z identyfikacją, pomiarem, monitorowaniem i raportowaniem ryzyka operacyjnego, jako że zidentyfikowane w działalności Banku ryzyko reputacji jest przeważnie skutkiem zdarzeń ryzyka operacyjnego,
- dla ryzyka braku zgodności, dla którego wprowadzono w Banku zasady identyfikacji, pomiaru, monitorowania i raportowania, pozostawiono jego pomiar, monitorowanie i raportowanie łącznie z pomiarem, monitorowaniem i raportowaniem ryzyka operacyjnego,
- identyfikację, pomiar, monitorowanie i raportowanie ryzyk: wyniku finansowego, strategicznego oraz informatycznego odbywa się w ramach identyfikacji, pomiaru, monitorowania i raportowania pozostałych rodzajów ryzyka – ryzyka operacyjnego dla ryzyka informatycznego, oraz wszystkich ryzyk dla ryzyka wyniku finansowego i ryzyka strategicznego, stąd nie wystąpiła konieczność opracowywania odrębnych regulacji (polityk, zasad) dla tych rodzajów ryzyka.

Stosując zapisy obowiązujące w Banku procedury ICAAP, w okresach kwartalnych dokonywano pomiaru adekwatności posiadanego przez Bank kapitału regulacyjnego i, gdy kapitał ten uznano za niewystarczający do pokrycia ryzyka występującego w działalności Banku, dokonywano wyliczenia dodatkowych wymogów kapitałowych na te rodzaje ryzyka, które nie zostały pokryte regulacyjnym wymogiem kapitałowym.

W 2016 roku nie istniała konieczność tworzenia dodatkowego wymogu kapitałowego na pokrycie jakiegokolwiek zidentyfikowanego w działalności Banku rodzaju ryzyka.

Tabela 8. Całkowity wewnętrzny wymóg kapitałowy na 31 grudnia 2016 roku (w tys. zł).

Lp.	Wyszczególnienie	Wymóg kapitałowy
1	Razem wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego na dzień 31 grudnia 2016 roku	4.541,83
2	Dodatkowy wymóg kapitałowy na pokrycie ryzyka zidentyfikowanego w działalności Banku na dzień 31 grudnia 2016r.	0,00
3	Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego w 2016 roku	1.568,82
Całkowita kwota ekspozycji na ryzyko z uwzględnieniem wewnętrznego wymogu kapitałowego na dzień 31 grudnia 2016r.		76.383,15
Całkowity wewnętrzny wymóg kapitałowy (1+2+3) na dzień 31 grudnia 2016r.		6.110,65
Udział całkowitego wewnętrznego wymogu kapitałowego w funduszach własnych		22,56%

III.4 Współczynniki i nadwyżki (bufory) kapitałowe

Podstawową miarą adekwatności kapitałowej Banku są współczynniki kapitałowe, informujące, w jakim stopniu posiadane przez Bank kapitały są zdolne do zaabsorbowania ponoszonego przez Bank ryzyka. Zgodnie z art. 92 ust. 1 Rozporządzenia CRR, Bank jest zobowiązany do utrzymania następujących poziomów współczynników kapitałowych:

- 1) współczynnik kapitału podstawowego Tier I na poziomie 4,5% (współczynnik kapitału podstawowego Tier I stanowi kapitał podstawowy Tier I danej instytucji wyrażony jako odsetek łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko),
- 2) współczynnik kapitału Tier I na poziomie 6% (współczynnik kapitału Tier I stanowi kapitał Tier I danej instytucji wyrażony jako odsetek łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko),
- 3) łączny współczynnik kapitałowy na poziomie 8% (łączny współczynnik kapitałowy stanowią fundusze własne danej instytucji wyrażone jako odsetek łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko).

Poniższa tabela obrazuje współczynniki kapitałowe wyliczone z uwzględnieniem całkowitego regulacyjnego wymogu kapitałowego.

Tabela 9. Regulacyjne współczynniki kapitałowe Banku Spółdzielczego w Kamiennej Górze wg stanu na dzień 31.12.2016r.

Kapitał* 31.12.2016r. (I)		Całkowity regulacyjny wymóg kapitałowy 31.12.2016r. (II)	Regulacyjny współczynnik kapitałowy BS 31.12.2016r.	Minimalny regulacyjny współczynnik kapitałowy (%)
Podstawowy Tier I (CET I)	26.382,25	6.110,65	34,54	4,50
Tier I	26.382,25		34,54	6,00
Fundusze własne (łącznie)	27.091,91		35,47	8,00

* wykazane bez wyniku bieżącego okresu

Zgodnie z art. 19 ustawy z dnia 1 października 2015 roku o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym (Dz. U. z 2015r., poz. 1513) – Bank jest zobowiązany do tworzenia buforu zabezpieczającego – czyli kwoty kapitału podstawowego Tier I, dodatkowej w stosunku do kapitału podstawowego Tier I utrzymywanego na potrzeby spełniania wymogu w zakresie funduszy własnych, o którym mowa w art. 92 ust. 1 rozporządzenia 575/2013, w wysokości 2,5% łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko obliczonej zgodnie z art. 92 ust. 3 tego rozporządzenia na zasadach indywidualnej i skonsolidowanej. Kwota buforu zabezpieczającego nie jest jednocześnie zaliczana na poczet spełniania przez Bank wymogów nałożonych na podstawie art. 92 ust. 1 rozporządzenia 575/2013 oraz wymogów nałożonych przez Komisję Nadzoru Finansowego na podstawie art. 138 ust. 1 pkt 2a ustawy – Prawo bankowe oraz art. 110y ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (Dz. U. z 2014 r. poz. 94, z późn. zm.).

Zgodnie z art. 84 ust. 1 ustawy z dnia 1 października 2015 roku o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym (Dz. U. z 2015r., poz. 1513) w okresie od 1 stycznia 2016 roku do 31 grudnia 2017 roku bufor zabezpieczający składa się z kapitału podstawowego Tier I równoważnego 1,25% łącznych kwot ekspozycji ważonych ryzykiem dotyczących Banku, obliczonych zgodnie z art. 92 ust. 3 rozporządzenia nr 575/2013.

Tabela 9a. Regulacyjne współczynniki kapitałowe Banku Spółdzielczego w Kamiennej Górze wg stanu na dzień 31.12.2016r. z uwzględnieniem buforu zabezpieczającego.

Kapitał* 31.12.2016r. (I)		Całkowity regulacyjny wymóg kapitałowy 31.12.2016r. (II)		Regulacyjny współczynnik kapitałowy BS 31.12.2016r. (%)	Minimalny regulacyjny współczynnik kapitałowy (%)
Podstawowy Tier I (CET I)	26.382,25	6.110,65		33,29	4,50
Tier I	26.382,25			33,29	6,00
Fundusze własne (łącznie)	27.091,91			34,22	8,00
Bufor zabezpieczający	954,79			1,25 RWA	1,25 RWA

* wykazane bez wyniku bieżącego okresu

Przedstawione powyżej dane potwierdzają, że w 2016 roku Bank dysponował znaczną nadwyżką (buforem) posiadanego kapitału wobec poziomu oszacowanego w ramach całkowitego regulacyjnego wymogu kapitałowego ryzyka. Wielkość omawianej nadwyżki wg stanu na dzień 31 grudnia 2016 roku przedstawia poniższa tabela:

Tabela 10. Nadwyżka (bufor) kapitału Banku wobec zidentyfikowanego w działalności ryzyka wg stanu na dzień 31 grudnia 2016r. (tys. PLN)

	Kapitał podstawowy Tier 1	Kapitał Tier 1	Fundusze własne razem (wymagany kapitał)
Współczynnik kapitałowy	34,54	34,54	35,47
Nadwyżka (bufor) kapitału	22.945,01	21.799,26	20.981,26

A z uwzględnieniem buforu zabezpieczającego – zgodnie z poniższą tabelą:

Tabela 10a. Nadwyżka (bufor) kapitału Banku wobec zidentyfikowanego w działalności ryzyka wg stanu na dzień 31 grudnia 2016r. (tys. PLN) z uwzględnieniem buforu zabezpieczającego

	Kapitał podstawowy Tier 1	Kapitał Tier 1	Fundusze własne razem (wymagany kapitał)
Współczynnik kapitałowy	33,29	33,29	34,22
Nadwyżka (bufor) kapitału	21.990,22	20.844,47	20.026,47

III.5 Wskaźnik dźwigni finansowej

Podstawa prawna: art. 451 ust. 2 akapit trzeci Rozporządzenia CRR oraz Rozporządzenie Wykonawcze Komisji (UE) 2016/200 z dnia 15 lutego 2016r. ustanawiające wykonawcze standardy techniczne w odniesieniu do ujawniania informacji na temat wskaźnika dźwigni instytucji zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013.

Dzień odniesienia:	2016-12-31
Nazwa podmiotu:	Bank Spółdzielczy w Kamiennej Górze
Poziom stosowania:	indywidualny

Tabela LRSum

	Zestawienie dotyczące uzgodnienia aktywów księgowych i ekspozycji wskaźnika dźwigni	Kwota mająca zastosowanie (tys. zł)
1	Aktywa razem według opublikowanych sprawozdań finansowych	220.409,73
6	Korekta z tytułu pozycji pozabilansowych (tj. konwersja na kwoty ekwiwalentu kredytowego ekspozycji pozabilansowych)	1.179,55
8	Miara ekspozycji całkowitej składającej się na wskaźnik dźwigni	221.589,28

Tabela LRCom

	Zestawienie dotyczące uzgodnienia aktywów księgowych i ekspozycji wskaźnika dźwigni	Ekspozycje wskaźnika dźwigni określone w rozporządzeniu w sprawie wymogów kapitałowych (tys. zł)
Ekspozycje bilansowe (z wyłączeniem instrumentów pochodnych i transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych)		
1	Pozycje bilansowe (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i aktywów powierniczych, ale z uwzględnieniem zabezpieczenia)	220.477,96
2	(Kwoty aktywów odliczane przy ustalaniu kapitału Tier I)	-60,62
3	Całkowite ekspozycje bilansowe (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i aktywów powierniczych) (suma wierszy 1 i 2)	220.409,73
Ekspozycje z tytułu instrumentów pochodnych (wiersze nr 4 do 11) – nie dotyczy		
Ekspozycje z tytułu transakcji finansowych z użyciem papierów wartościowych (wiersze nr 12 - 16) – nie dotyczy		
Inne ekspozycje pozabilansowe		
17	Ekspozycje pozabilansowe wyrażone wartością nominalną brutto	4.835,63
18	(Korekty z tytułu konwersji na kwoty ekwiwalentu kredytowego)	-3 656,08
19	Inne ekspozycje pozabilansowe (suma wierszy 17 i 18)	1.179,55
Ekspozycje wyłączone zgodnie z art. 429 ust. 7 i 14 rozporządzenia (UE) nr 575/2013 (bilansowe i pozabilansowe) (wiersze EU-19a i EU-19b) – nie dotyczy		

Kapitał i miara ekspozycji całkowitej		
20	Kapitał Tier I	26.382,25
21	Miara ekspozycji całkowitej składającej się na wskaźnik dźwigni (suma wierszy 3, 11, 16, 19, EU-19a i EU-19b)	221.589,28
Wskaźnik dźwigni		
22	Wskaźnik dźwigni	11,91
Wybór przepisów przejściowych i kwota wyłączonych pozycji powierniczych		
EU-23	Wybór przepisów przejściowych na potrzeby określenia miary kapitału	przejściowe
EU-24	Kwota wyłączonych pozycji powierniczych zgodnie z art. 429 ust. 11 rozporządzenia (UE) nr 575/2013	nie dotyczy

Tabela LRSum

	Podział ekspozycji bilansowych (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i ekspozycji wyłączonych)	Ekspozycje wskaźnika dźwigni określone w rozporządzeniu w sprawie wymogów kapitałowych (tys. zł)
EU-1	Całkowite ekspozycje bilansowe (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i ekspozycji wyłączonych), w tym:	220.409,73
EU-2	Ekspozycje zaliczane do portfela handlowego	0,00
EU-3	Ekspozycje zaliczane do portfela bankowego, w tym:	220.409,73
EU-4	Obligacje zabezpieczone	0,00
EU-5	Ekspozycje traktowane jako ekspozycje wobec państwa	103.868,92
EU-6	Ekspozycje wobec samorządów regionalnych, wielostronnych banków rozwoju, organizacji międzynarodowych i podmiotów sektora publicznego, których <u>nie</u> traktuje się jak państwa	10.721,65
EU-7	Instytucje	34.170,81
EU-8	Zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	0,00
EU-9	Ekspozycje detaliczne	50.900,48
EU-10	Przedsiębiorstwa	4.789,93

EU-11	Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązań	1.958,63
EU-12	Pozostałe ekspozycje (np. kapitałowe, sekurytyzacyjne i inne aktywa niegenerujące zobowiązania kredytowego)	13.999,31

Tabela LRQua

1	Opis procedur stosowanych w celu zarządzania ryzykiem nadmiernej dźwigni finansowej	W ramach zarządzania ryzykiem nadmiernej dźwigni finansowej, w Banku stosuje się przepisy „Instrukcji wyznaczania współczynników kapitałowych oraz wskaźnika dźwigni” (UZ 199/2015, URN 64/2015). Stosownie do przepisów ww. procedury, Bank w okresach miesięcznych (do 10 dnia każdego miesiąca) wyznacza i monitoruje wskaźnik dźwigni finansowej. Komórką odpowiedzialną za wyznaczenie wskaźnika, jest stanowisko ds. analiz i ryzyk, które przekazuje informację nt. poziomu wskaźnika Zarządowi, który podejmuje decyzje w zakresie kształtowania wielkości ekspozycji, oraz Radzie Nadzorczej Banku, która nadzoruje ten proces.
2	Opis czynników, które miały wpływ na wskaźnik dźwigni w okresie, którego dotyczy ujawniony wskaźnik dźwigni	W 2015 roku głównym czynnikiem, który miał zasadniczy wpływ na poziom wskaźnika dźwigni finansowej, była wielkość posiadanego przez Bank kapitału Tier I, którego wielkość wzrastała (dynamika 108,35% rdr) w tempie zbliżonym do zwiększania się wielkości całkowitej ekspozycji wskaźnika (dynamika 107,94 rdr).

IV AKTYWA WOLNE OD OBCIĄŻEŃ

Zgodnie z treścią art. 443 Rozporządzenia CRR oraz wytycznymi zawartymi w dokumencie Europejskiego Nadzoru Bankowego EBA/GL/2014/03, informacje dotyczące aktywów wolnych od obciążeń zawierają poniższe formularze:

Formularz A - Aktywa

		Wartość bilansowa aktywów obciążonych	Wartość godziwa aktywów obciążonych	Wartość bilansowa aktywów wolnych od obciążeń	Wartość godziwa aktywów wolnych od obciążeń
		010	040	060	090
010	Aktywa instytucji zgłaszającej	0,00		220.477,96	
030	Instrumenty kapitałowe	0,00	0,00	3.136,13	0,00
040	Dłużne papiery wartościowe	0,00	0,00	102.711,97	0,00
120	Inne aktywa	0,00		10.127,17	

Formularz B - Zabezpieczenia otrzymane

		Wartość godziwa obciążonych zabezpieczeń otrzymanych lub wyemitowanych własnych dłużnych papierów wartościowych	Wartość godziwa zabezpieczeń otrzymanych lub wyemitowanych własnych dłużnych papierów wartościowych dostępnych dla celów obciążenia
		010	040
130	Zabezpieczenia otrzymane przez instytucję zgłaszającą	nie dotyczy	nie dotyczy
150	Instrumenty kapitałowe	nie dotyczy	nie dotyczy
160	Dłużne papiery wartościowe	nie dotyczy	nie dotyczy
230	Inne zabezpieczenia otrzymane	nie dotyczy	nie dotyczy
240	Wyemitowane własne papiery wartościowe inne niż obligacje zabezpieczone lub papiery typu ABS	nie dotyczy	nie dotyczy

Formularz C - Aktywa obciążone/zabezpieczenia otrzymane i powiązane zobowiązania

		Odpowiadające zabezpieczenia, zobowiązania warunkowe i udzielone pożyczki papierów wartościowych	Aktywa, zabezpieczenia otrzymane i wyemitowane własne dłużne papiery wartościowe inne niż obligacje zabezpieczone i papiery typu ABS
		010	030
010	Wartość bilansowa wybranych zobowiązań finansowych	nie dotyczy	nie dotyczy

V INFORMACJE O ZASADACH ZARZĄDZANIA RYZYKIEM W BANKU

Podstawa prawna: art. 435 Rozporządzenia CRR.

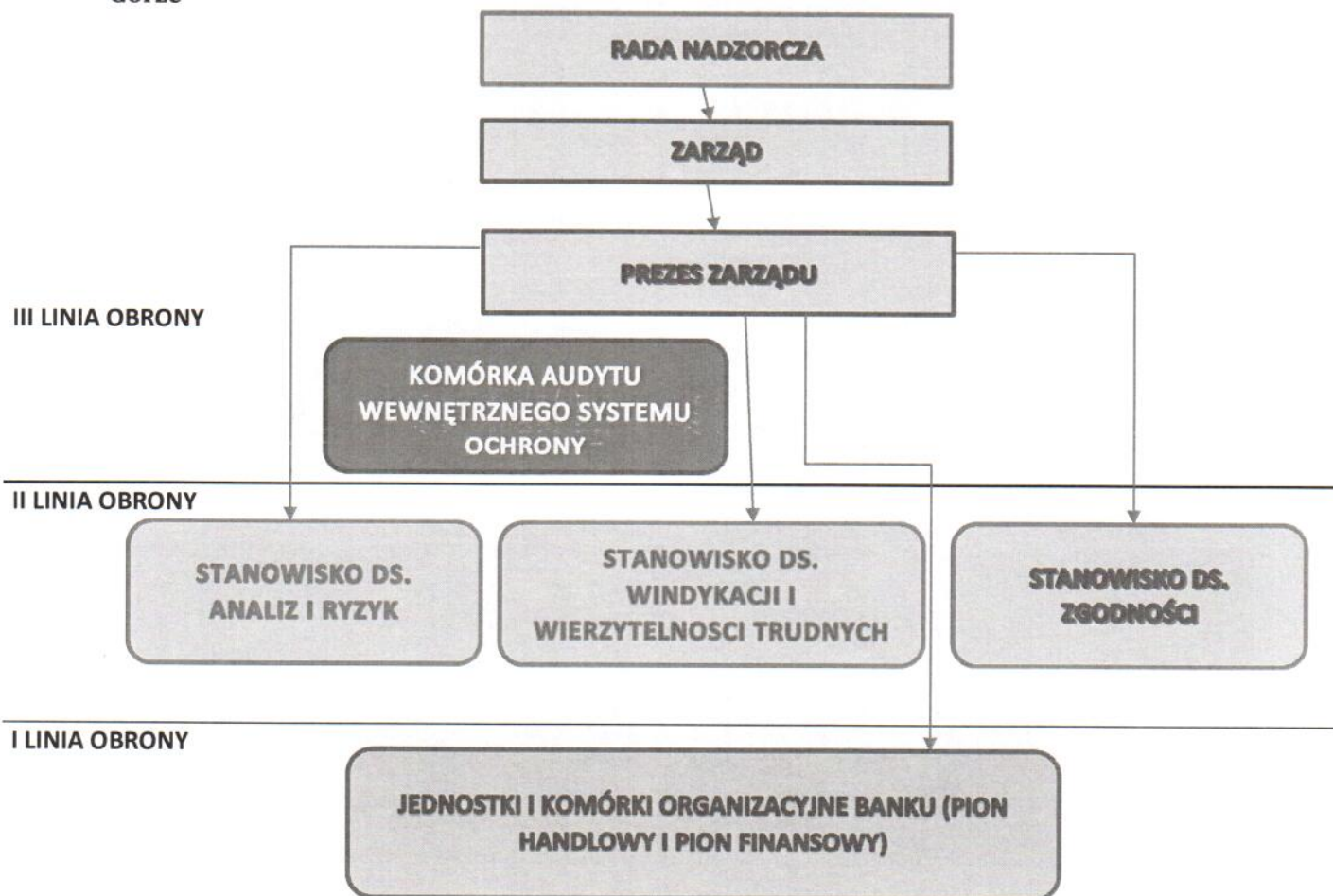
V.1 Zasady ogólne.

W Banku funkcjonuje zorganizowany proces zarządzania ryzykiem, w którym uczestniczą organy Banku, wyznaczone komitety i komórki organizacyjne oraz pracownicy. W procesie zarządzania ryzykiem, strategiczne cele określa Rada Nadzorcza, która ocenia skuteczność działań Zarządu Banku, mających na celu zapewnienie efektywności procesu zarządzania ryzykiem.

Zarządzanie ryzykiem odbywa się zgodnie ze Strategią zarządzania ryzykiem w Banku Spółdzielczym w Kamiennej Górze, opracowaną przez Zarząd i zatwierdzoną przez Radę Nadzorczą Banku. Strategia jest zgodna z założeniami Strategii działania Banku Spółdzielczego w Kamiennej Górze i podlega corocznemu przeglądowi zarządczemu i weryfikacji. Przegląd i weryfikacja dokonywana jest również w przypadku występowania znaczących zmian wewnątrz lub w otoczeniu Banku.

Podstawowe zadania organów Banku w zakresie zarządzania ryzykiem zostały określone w Strategii zarządzania ryzykiem w Banku Spółdzielczym w Kamiennej Górze. W procesie zarządzania ryzykiem w Banku uczestniczą organy i komórki organizacyjne przedstawione w poniższym schemacie.

Schemat struktury zarządzania ryzykiem w Banku Spółdzielczym w Kamiennej Górze

Rada Nadzorcza:

- 1) zatwierdza Strategię Zarządzania Ryzykiem, zasady szacowania kapitału wewnętrznego, strategię i politykę zarządzania ryzykiem operacyjnym, politykę zarządzania ryzykiem kredytowym, politykę zarządzania ryzykiem portfela ekspozycji zabezpieczonych hipotecznie, politykę zarządzania ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych, polityki zarządzania ryzykiem płynności i ryzykiem rynkowym, politykę zarządzania kapitałem;
- 2) nadzoruje proces zarządzania ryzykiem, w szczególności na podstawie cyklicznych raportów ryzyka;
- 3) zatwierdza strukturę organizacyjną Banku dostosowaną do wielkości ponoszonego ryzyka;
- 4) zatwierdza poziom tolerancji na ryzyko.

Zarząd Banku:

- 1) akceptuje pisemne: Strategię Zarządzania Ryzykiem, polityki i zasady zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka oraz adekwatnością kapitałową;
- 2) wprowadza zatwierdzoną przez Radę Nadzorczą strukturę organizacyjną Banku dostosowaną do wielkości i profilu ponoszonego ryzyka;
- 3) akceptuje raporty dotyczące zarządzania ryzykiem i adekwatnością kapitałową, skierowane do Rady Nadzorczej;
- 4) zarządza ryzykiem, ustala wartości progowe oraz nadzoruje i monitoruje działania podejmowane przez Bank w zakresie zarządzania ryzykiem;
- 5) podejmuje najważniejsze decyzje wpływające na poziom ryzyka Banku.

Zarząd Banku w zarządzaniu ryzykiem wspiera **komórka odpowiedzialna za analizy ryzyka**, która odpowiada za:

- 1) identyfikację czynników i źródeł ryzyka;
- 2) pomiar, ocenę oraz cykliczne monitorowanie i raportowanie poziomu ryzyka (ryzyka istotne);
- 3) pomiar i ocenę adekwatności kapitałowej;
- 4) przygotowywanie rekomendacji dla Zarządu Banku dotyczących akceptowalnego poziomu ryzyka;
- 5) tworzenie przepisów wewnętrznych dotyczących zarządzania ryzykiem i adekwatnością kapitałową;
- 6) współudział w rozwoju systemów informatycznych dedykowanych do wspierania zarządzania ryzykiem i adekwatnością kapitałową;
- 7) monitorowanie, limitowanie i raportowanie limitów wewnętrznych i zewnętrznych poziomu ryzyka portfela kredytowego Banku.

Komórka Audytu Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS. w zakresie zarządzania ryzykiem odpowiada za realizację zadań określonych dla trzeciej linii obrony.

Komórki i jednostki operacyjne Banku odpowiadają za planowanie i monitorowanie realizacji celów strategicznych Banku.

Proces zarządzania ryzykiem jest realizowany w trzech, wzajemnie niezależnych liniach obrony:

- 1) pierwsza linia obrony, którą stanowi kontrola bieżąca oraz kontrola funkcjonalna następna, zapewniająca stosowanie mechanizmów kontroli ryzyka i zgodność działania z powszechnie obowiązującymi przepisami prawa;
- 2) druga linia obrony, którą stanowi system zarządzania ryzykiem, w tym procedury, narzędzia, proces i organizację zarządzania ryzykiem;
- 3) trzecia linia obrony, którą stanowi audyt wewnętrzny.

Pierwsza linia obrony realizuje się w jednostkach organizacyjnych i komórkach organizacyjnych Banku (pionach biznesowych) i dotyczy całej działalności tych jednostek i komórek, która może generować ryzyko. Jednostki i komórki odpowiadają za identyfikację ryzyka, zaprojektowanie i wdrożenie odpowiednich mechanizmów kontroli.

Druga linia obrony realizuje się w specjalistycznej komórce organizacyjnej Banku odpowiedzialnej za analizy ryzyka, komórce organizacyjnej zarządzającej ryzykiem braku zgodności (*compliance*) oraz komórce do spraw wierzytelności trudnych i windykacji.

Trzecia linia obrony realizuje się w ramach audytu wewnętrznego Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS, w tym dotyczącego skuteczności systemu zarządzania ryzykiem związanym z działalnością Banku.

Niezależność linii obrony polega na zachowaniu organizacyjnej niezależności w następujących płaszczyznach:

- 1) funkcja drugiej linii obrony w zakresie tworzenia rozwiązań systemowych jest niezależna od funkcji pierwszej linii obrony;
- 2) funkcja trzeciej linii obrony jest niezależna od funkcji pierwszej i drugiej linii obrony.

Zarządzanie ryzykiem realizowane jest na podstawie pisemnych i zatwierdzonych przez Zarząd wewnętrznych regulacji, które określają sposób identyfikacji, pomiaru, monitorowania i raportowania poszczególnych rodzajów ryzyka, uznanych przez Bank za istotne. Do ryzyk istotnych w swojej działalności Bank zalicza:

- 1) ryzyko kredytowe wraz z ryzykiem koncentracji zaangażowań,
- 2) ryzyko płynności,
- 3) ryzyko rynkowe, rozumiane jako ryzyko stopy procentowej w portfelu bankowym oraz ryzyko walutowe,
- 4) ryzyko operacyjne, w tym ryzyko prawne, ryzyko systemów oraz ryzyko powierzania czynności,
- 5) ryzyko braku zgodności,
- 6) ryzyko kapitałowe,
- 7) ryzyko strategiczne

oraz inne ryzyka jeżeli, według oceny Banku, uznane zostaną za ryzyka istotne i podlegać będą zarządzaniu na podstawie odrębnych regulacji wewnętrznych.

Celem zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka jest:

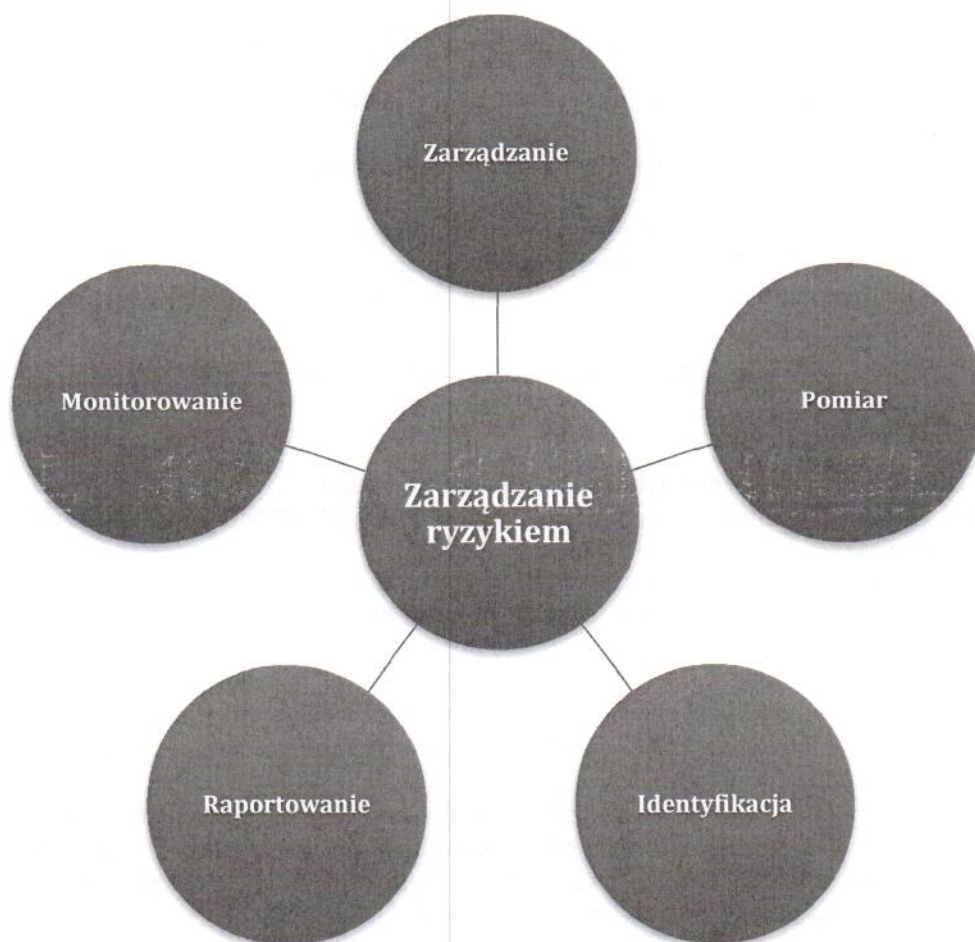
- 1) w zakresie ryzyka kredytowego – ograniczenie strat na portfelu kredytowym oraz minimalizacja ryzyka wystąpienia ekspozycji kredytowych zagrożonych utratą wartości, przy zachowaniu oczekiwanego poziomu dochodowości i wartości portfela kredytowego;
- 2) w zakresie ryzyka stopy procentowej – ograniczanie ewentualnych strat z tytułu zmian rynkowych stóp procentowych do akceptowalnego poziomu poprzez kształtowanie struktury pozycji bilansowych i pozabilansowych;
- 3) w zakresie ryzyka walutowego – ograniczanie ewentualnych strat z tytułu zmian kursów walut do akceptowalnego poziomu poprzez kształtowanie struktury walutowej pozycji bilansowych oraz pozabilansowych;
- 4) w zakresie ryzyka płynności – wywiązywanie się z bieżących i przyszłych (również potencjalnych) zobowiązań z uwzględnieniem charakteru prowadzonej działalności – banku zrzeszającego Banki Spółdzielcze oraz potrzeb mogących się pojawić w wyniku zmian otoczenia rynkowego, poprzez kształtowanie struktury bilansu oraz zobowiązań pozabilansowych w sposób zapewniający niezbędną wysokość środków finansowych;
- 5) w zakresie ryzyka operacyjnego – optymalizacja efektywności operacyjnej poprzez obniżenie strat operacyjnych, racjonalizację kosztów, jak również zwiększenie szybkości oraz adekwatności reakcji banku na zdarzenia od niego niezależne;
- 6) w zakresie ryzyka braku zgodności – zapewnienie przestrzegania przez Bank prawa, przyjętych standardów postępowania oraz funkcjonowania Banku jako instytucji godnej zaufania, uczciwej i rzetelnej, poprzez eliminowanie ryzyka braku zgodności, przeciwdziałanie możliwości wystąpienia utraty reputacji lub wiarygodności Banku oraz przeciwdziałanie ryzyku wystąpienia strat finansowych lub sankcji prawnych mogących być rezultatem naruszenia przepisów i norm postępowania;

- 7) w zakresie adekwatności kapitałowej (ryzyka kapitałowego) – budowa odpowiednich funduszy własnych, zapewniających bezpieczeństwo zgromadzonych depozytów, przy osiągnięciu planowanego poziomu rentowności prowadzonej działalności;
- 8) w zakresie ryzyka strategicznego – utrzymywanie na akceptowalnym poziomie negatywnych konsekwencji finansowych spowodowanych błędnymi decyzjami, decyzjami podjętymi na podstawie niewłaściwej oceny lub niepodjęciem właściwych decyzji dotyczących kierunku rozwoju strategicznego Banku.

Na proces zarządzania ryzykiem bankowym składają się następujące czynności:

1. identyfikacja ryzyka polegająca na określeniu źródeł ryzyka, zarówno aktualnych, jak i potencjalnych, które wynikają z bieżącej i planowanej działalności Banku,
2. pomiar ryzyka,
3. zarządzanie ryzykiem polegające na podejmowaniu decyzji dotyczących akceptowanego poziomu ryzyka, planowaniu działań, wydawaniu rekomendacji i zaleceń, tworzeniu procedur i narzędzi wspomagających,
4. monitorowanie polegające na stałym nadzorowaniu poziomu ryzyka w oparciu o przyjęte metody pomiaru ryzyka,
5. raportowanie obejmujące cykliczne informowanie Kierownictwa o skali narażenia na ryzyko i podjętych działaniach.

Schemat zarządzania ryzykiem w Banku Spółdzielczym w Kamiennej Górze:

V.2 Ryzyko kredytowe

Podstawa prawna: art. 435 Rozporządzenia CRR.

Ryzyko kredytowe związane jest z możliwością wystąpienia strat finansowych spowodowanych nie wywiązywaniem się kontrahenta Banku ze zobowiązań wynikających z warunków umowy.

Z uwagi na możliwość poniesienia przez Bank relatywnie dużych strat, ryzyko kredytowe istotnie wpływa na działalność Banku.

Podstawowymi dokumentami, stanowiącymi ramowe zasady zarządzania ryzykiem kredytowym (w tym ryzykiem koncentracji zaangażowań, ryzykiem ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie, ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych oraz ryzykiem rezydualnym) są:

- 1) Strategia w zakresie zarządzania ryzykiem kredytowym, stanowiąca załącznik nr 4 do Strategii Zarządzania Ryzykiem w Banku Spółdzielczym w Kamiennej Górze,
- 2) Polityka zarządzania ryzykiem kredytowym.

Wskazywane powyżej dokumenty, jak również istniejący system kompetencji kredytowych oraz szczegółowe wewnętrzne regulacje dotyczące poszczególnych obszarów działalności kredytowej, w tym segmentów klientów i produktów, stanowią kompleksowy system zarządzania ryzykiem kredytowym.

Celem strategicznym zarządzania ryzykiem kredytowym w Banku, jest zwiększenie bezpieczeństwa działalności kredytowej, poprzez zapewnienie właściwej jakości oceny ryzyka kredytowego i efektywności podejmowania decyzji kredytowych, jak również skutecznego procesu monitorowania zaangażowania kredytowego wobec pojedynczego klienta oraz całego portfela kredytowego Banku.

W celu zapewnienia odpowiedniej do profilu ryzyka Banku jakości aktywów kredytowych, Bank zarządza:

- 1) ryzykiem kredytowym, wraz z ryzykiem koncentracji zaangażowań,
- 2) ryzykiem dużych zaangażowań,
- 3) ryzykiem kredytowym detalicznych ekspozycji kredytowych,
- 4) ryzykiem kredytowym ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie,

oraz stosuje ustanowioną politykę zabezpieczeń, a także może stosować określone techniki redukcji ryzyka kredytowego.

V.2.1 Zarządzanie ryzykiem kredytowym i ryzykiem koncentracji zaangażowań – organizacja i opis procesu

W procesie zarządzania ryzykiem kredytowym główną rolę pełnią:

- 1) Wiceprezes Zarządu ds. handlowych odpowiedzialny za Pion Kredytowy, bezpośrednio zarządzający i nadzorujący,
- 2) Komitet Kredytowy – opiniujący transakcje kredytowe oraz opiniujący propozycje w sprawie ich klasyfikacji pod kątem ryzyka ponoszonego przez Bank zgodnie z kompetencjami,
- 3) Wydział kredytów (podległy Wiceprezesowi Zarządu ds. handlowych) – przed podjęciem decyzji kredytowych, zgodnie z kompetencjami, oceniający poziom ryzyka, przeprowadzający analizy zdolności kredytowej, oceny zabezpieczeń i propozycji klasyfikacji ekspozycji,
- 4) Stanowisko ds. analiz i ryzyk, odpowiedzialne za opracowanie propozycji rodzajów i wysokości limitów wewnętrznych, analiz ryzyka kredytowego, wewnętrznych regulacji Banku związanych z zarządzaniem ryzykiem kredytowym portfela kredytowego, wyliczanie wymogu kapitałowego, ocenę adekwatności.
- 5) Główny Księgowy – dokonujący kontroli analitycznej poprawności wyliczania wymogu kapitałowego na ryzyko kredytowe,

- 6) Stanowisko ds. kontroli wewnętrznej i audytu – kontroluje i ocenia sprawność działania systemu zarządzania ryzykiem kredytowym,
- 7) Pozostali pracownicy Banku – uczestnicy procesu kredytowania – zobowiązani do przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem kredytowym.

Proces zarządzania ryzykiem kredytowym w Banku obejmuje:

- 1) identyfikację czynników ryzyka kredytowego,
- 2) ocenę oraz ustalenie dopuszczalnych norm ryzyka kredytowego (limity),
- 3) monitorowanie, pomiar i raportowanie ryzyka,
- 4) wdrażanie technik redukcji ryzyka,
- 5) zarządzanie ryzykiem rezydualnym,
- 6) wyliczenie wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego,
- 7) kontrolę zarządzania ryzykiem kredytowym.

Bank zarządza ryzykiem kredytowym zarówno w odniesieniu do pojedynczej transakcji jak i do całego portfela kredytowego.

Zarządzanie ryzykiem kredytowym, w odniesieniu do **łącnego zaangażowania** kredytowego, Bank prowadzi poprzez:

- 1) dywersyfikację oraz monitorowanie i raportowanie ryzyka kredytowego koncentracji zaangażowań,
- 2) monitorowanie i raportowanie jakości portfela (badanie szkodowości kredytów w poszczególnych segmentach klientów, branżach itp.),
- 3) monitorowanie i raportowanie adekwatności dokonywanych odpisów i wielkości tworzonych rezerw na należności zagrożone,
- 4) analizę migracji ekspozycji pomiędzy poszczególnymi kategoriami ryzyka,
- 5) monitorowanie ekspozycji zagrożonych, ich struktury, czynników ryzyka,
- 6) monitorowanie kredytów udzielanych podmiotom i osobom, o których mowa w art. 79 ust. 1 ustawy Prawo bankowe,
- 7) realizację przedsięwzięć organizacyjno – kadrowych, polegających w szczególności na:
 - a) organizacji bezpiecznych systemów podejmowania decyzji kredytowych,
 - b) prawidłowym przepływie informacji,
 - c) odpowiednim doborze i szkoleniu kadr,
 - d) nadzorze nad działalnością kredytową.

Zarządzanie ryzykiem kredytowym **pojedynczej transakcji/kredytobiorcy** Bank prowadzi poprzez:

- 1) Badaniu wiarygodności i zdolności kredytowej przed udzieleniem kredytu oraz prawidłowym zabezpieczaniu ekspozycji kredytowej poprzez stosowanie standardów kredytowych przyjętych i obowiązujących w Banku,
- 2) Ograniczanie wysokości kredytów poprzez jednostkowe limity zaangażowań,
- 3) Bieżącym monitoringu ekspozycji kredytowych i przyjętych zabezpieczeń spłaty,
- 4) Dokonywaniu okresowych (miesięcznych lub kwartalnych) przeglądów ekspozycji kredytowych oraz tworzeniu rezerw celowych.
- 5) Prawidłowym prowadzeniu windykacji i nadzoru nad trudnymi kredytami.
- 6) Kontroli działalności kredytowej.

Jako **ekspozycję przeterminowaną**, Bank uznaje każdą należność z tytułu kapitału lub odsetek niespłaconą w terminie.

Ekspozycjami zagrożonymi są należności poniżej standardu, wątpliwe i stracone zgodnie z kryteriami określonymi w Rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 16.12.2008r. w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków (Dz. U. z 2008r., nr 235 poz. 1589 z późn. zm.),

Bank dokonuje klasyfikacji ekspozycji kredytowych do odpowiednich kategorii ryzyka, stosując dwa kryteria:

- 1) kryterium terminowości – terminowość spłaty kapitału lub odsetek,
- 2) kryterium ekonomiczne – badanie sytuacji ekonomiczno – finansowej dłużnika (kredytobiorcy, poręczyciela).

Przeglądów oraz klasyfikacji ekspozycji kredytowych Bank dokonuje zgodnie z Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 16.12.2008r. w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków (Dz. U. z 2008r., nr 235, poz. 1589 z późn. zm.).

V.2.2 Informacje ilościowe dotyczące korekt z tytułu ryzyka kredytowego

Podstawa prawna: art. 442 Rozporządzenia CRR.

W tabeli poniżej zaprezentowano następujące informacje:

- całkowitą kwotę ekspozycji po rozliczeniu równoważących się transakcji i bez uwzględnienia skutków ograniczenia ryzyka kredytowego,
- średnią kwotę ekspozycji w danym okresie w podziale na klasy ekspozycji,
- rozkład geograficzny ekspozycji (zgodnie z przepisami, Bank działa wyłącznie na terytorium województwa dolnośląskiego).

Tabela 11. Całkowita kwota ekspozycji z uwzględnieniem korekt wartości i rezerw na dzień 31 grudnia 2016r. (tys. PLN)

Klasa ekspozycji wg typu kontrahenta zgodnie z metodą standardową (SA)	Ekspozycja po odliczeniu korekt wartości i rezerw 31.12.2016r.	Średnia ekspozycja po odliczeniu korekt wartości i rezerw (4 kwartały 2016r.)	Ekspozycja pierwotna – województwo dolnośląskie 31 grudnia 2016r.
Ekspozycje wobec rządów centralnych lub banków centralnych	103 868,92	97 575,85	103 868,92
Ekspozycje wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych	10 713,38	9 611,67	10 726,57
Ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego	8,27	8,73	8,27
Ekspozycje wobec instytucji	34 170,82	32 794,81	34 170,82
Ekspozycje wobec przedsiębiorstw	4 797,48	5 092,16	4 828,07
w tym MŚP:	4 797,48	5 068,08	4 828,07
Ekspozycje detaliczne	55 728,56	57 456,41	58 769,92
w tym MŚP:	23 280,27	24 832,54	23 391,62
Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	1 958,63	1 917,79	4 893,73
Ekspozycje kapitałowe	3 136,13	3 363,86	3 136,13
Inne pozycje	10 863,18	11 286,82	10 872,23
RAZEM METODA STANDARDOWA (SA):	225 245,37	219 108,11	231 274,66

W poniższej tabeli przedstawiono ekspozycje Banku według rezydualnych terminów zapadalności w podziale na klasy ekspozycji i typy kontrahenta.

Poprzez ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania rozumie się, zgodnie z artykułem 178 Rozporządzenia CRR, ekspozycje w metodzie standardowej (SA), w przypadku których:

- instytucja stwierdzi, że istnieje małe prawdopodobieństwo wywiązania się w pełni przez dłużnika ze swoich zobowiązań kredytowych wobec instytucji, bez konieczności podejmowania przez instytucję działań takich jak realizacja zabezpieczenia,
- zwłoka w wykonaniu przez dłużnika wszelkich istotnych zobowiązań kredytowych wobec instytucji, jednostki dominującej lub którejkolwiek z jej jednostek zależnych przekracza 90 dni.

Tabela 13. Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania oraz rezerwy w podziale na typ kontrahenta oraz grupy ryzyka kredytowego na dzień 31 grudnia 2016r.

Klasa ekspozycji - metoda standardowa (SA)	Ekspozycja pierwotna	Korekty z tytułu szczególnego ryzyka kredytowego (rezerw)
Ekspozycje detaliczne	4 893,73	-2 914,93
normalne:	247,57	0,00
poniżej standardu:	474,86	-139,87
stracone:	4 171,30	-2 775,07
w tym MŚP:	3 524,05	-2 265,19
normalne:	0,17	0,00
poniżej standardu:	284,49	-55,19
stracone:	3 239,39	-2 210,00

W tabeli poniżej zaprezentowano uzgodnienie zmian korekty o szczególne i ogólne ryzyko kredytowe dla ekspozycji normalnych i dla tych, których dotyczy niewykonanie zobowiązania.

Tabela 14. Zmiana stanu wartości rezerw celowych zaliczanych bezpośrednio do rachunku zysków i strat w okresie od dnia 31.12.2015r. do dnia 31.12.2016r. (w tys. zł)

Bankowość detaliczna					
Wyszczególnienie	Na należności normalne i pod obserwacją	Na należności poniżej standardu	Na należności wątpliwe	Na należności stracone	Razem
BANK SPÓŁDZIELCZY W KAMIENNEJ GÓRZE – OGÓŁEM					
I. Stan na początek okresu (31.12.2015r.)	2.586,23	191,59	0,00	2.829,05	6.706,86*
1. Zwiększenia	172,54	92,72	0,00	8,65	273,93
2. Rezerwa na ryzyko ogólne	0,00	0,00	0,00	0,00	1 100,00
3. Inne zwiększenia	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
4. Zmniejszenia	346,89	144,45	0,00	62,64	553,97
4.1 Rozwiązanie rezerw tworzonych w koszty	346,89	144,45	0,00	62,64	553,97

4.2 Rozwiązanie rezerw tworzonych z funduszu restrukturyzacyjnego	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
4.3 Umorzenie w ciężar rezerw	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
4.4 Odpisanie do ewidencji pozabilansowej	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
4.5 Inne zmniejszenia	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
II. Stan na koniec okresu (31.12.2015r.)	2.411,88	139,87	0,00	2.775,07	6.426,82*

*wraz z rezerwą na ryzyko ogólne

Rezerwa na ryzyko ogólne tworzona jest zgodnie z art. 130 ustawy Prawo bankowe (Dz. U. z 2016r., poz. 1988 z późn. zm.). Rezerwa tworzona jest w ciężar kosztów, na pokrycie niezidentyfikowanego ryzyka związanego z prowadzeniem działalności bankowej. Tworzenie i rozwiązywanie rezerwy dokonywane jest na podstawie oceny ryzyka, uwzględniającej w szczególności wielkość należności oraz udzielonych zobowiązań pozabilansowych.

V.2.3 Zarządzanie ryzykiem koncentracji zaangażowań

Bank zarządza ryzykiem koncentracji zaangażowań stosując zasadę proporcjonalności, zarówno na poziomie jednostkowym, jak i całego portfela aktywów stosując przy tym zapisy Rozporządzenia CRR, a także krajowe normy prawne i ostrożnościowe w zakresie, w jakim nie są one sprzeczne z przepisami Rozporządzenia CRR.

Tabela 15. Należności Banku wg stanu na 31.12.2016 roku (w tys. zł)

	31.12.2015r.		31.12.2016r.		ZMIANA
1. Lokaty i środki na rachunkach bieżących nostro (netto):	35.589,99		35.327,77		-262,22
2. Instrumenty dłużne (netto):	89.041,59		103.655,87		14.614,28
Portfel kredytowy wg oddziałów					
Jednostka BS	NOMINALNIE	STRUKTURA	NOMINALNIE	STRUKTURA	ZMIANA
	31.12.2015	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2016	
C/BS	52 286,97	74,95%	55 787,63	75,64%	3 500,76
O/BS	17 281,57	24,77%	16 670,20	22,60%	-611,37
POK Jelenia Góra I	63,46	0,09%	37,66	0,05%	-25,80
POK Jelenia Góra II	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00
POK Marciszów	19,86	0,03%	16,45	0,02%	-3,41

POK Mieroszów	109,71	0,16%	1 238,65	1,68%	1 128,94
POK Czarny Bór	0,00	0,00%	1,47	0,00%	1,47
Razem	69 761,58	100,00%	73 752,05	100,00%	3 990,48
W tym:	Zagrożone nominalnie	Udział w obligo	Zagrożone nominalnie	Udział w obligo	ZMIANA
C/BS	1 804,09	3,45%	1 565,86	2,81%	-238,23
O/BS	1 413,07	8,18%	1 654,75	9,93%	241,68
POK Jelenia Góra I	59,74	94,14%	33,96	90,18%	-25,78
POK Jelenia Góra II	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00
POK Marciszów	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00
POK Mieroszów	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00
POK Czarny Bór	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00
Razem	3 276,90	4,70%	3 254,57	4,41%	-22,33
3. Portfel kredytowy netto:	64.566,24		68.657,17		4.090,93
4. Należności razem:	187.197,82		207.640,81		20.442,99

W Banku w stosunku do podmiotów z nim powiązanych (członków, członków organów i osób na stanowiskach kierowniczych) stosuje się monitoring limitów koncentracji zaangażowań z tytułu udzielania przez Bank Spółdzielczy w Kamiennej Górze kredytów, pożyczek pieniężnych, w tym również kredytów i pożyczek pieniężnych zawieranych przez Bank zgodnie z przepisami ustawy z dnia 12.05.2011r. (Dz. U. nr 126, poz. 715 z późn. zm.) o kredycie konsumenckim w zakresie uregulowanym w tej ustawie, gwarancji oraz poręczeń bankowych.

Ponadto Bank przestrzega i przeprowadza monitoring wykorzystania limitów koncentracji zaangażowań wobec klienta i grup klientów powiązanych, dotyczących dużych ekspozycji, czyli ekspozycji, których wartość – zgodnie z art. 392 Rozporządzenia CRR, jest równa lub wyższa niż 10% wartości uznanego kapitału Banku (uznany kapitał – zgodnie z art. 4 (71) Rozporządzenia CRR oznacza sumę kapitału Tier I i kapitału Tier II, który jest równy lub mniejszy niż jedna trzecia kapitału Tier I).

Obowiązujące limity dużych ekspozycji wynikają z art. 395 Rozporządzenia CRR. W tabeli poniżej wykazano duże zaangażowania Banku wraz z wykorzystaniem określonego w art. 395 ust. 1 Rozporządzenia CRR limitu koncentracji zaangażowań wobec klienta lub grupy powiązanych klientów. Wartość omawianego limitu wynosi 25% wartości uznanego kapitału Banku.

Tabela 16. Zaangażowania Banku przekraczające 10% uznanego kapitału (duże ekspozycje) wg stanu na dzień 31.12.2016r. (w tys. zł)

L.p.	Wyszczególnienie	SALDO (wartość bilansowa)	Udział w uznanym kapitale (%)	Wykorzystanie limitu dużych ekspozycji (25% uznanego kapitału instytucji)
1	PODMIOT „A”	2 715,22	10,02	40,08
2	PODMIOT „B”	4 793,70	17,69	70,76
ŁĄCZNIE:		7 508,92	27,71	nie dotyczy

W odniesieniu do portfela kredytowego Bank stosuje i monitoruje limity zaangażowania, wynikające z norm nadzorczych, w szczególności w odniesieniu do branż i zabezpieczeń – ze szczególnym uwzględnieniem zabezpieczeń hipotecznych. W przypadku wykorzystania limitu na poziomie ustalonym przez Bank, podejmowane są działania w celu ograniczenia poziomu koncentracji zaangażowań.

W odniesieniu do koncentracji zaangażowań w branżę gospodarki, w Banu ustalane są corocznie indywidualne limity dla tych zaangażowań, których udział w kapitale Tier I Banku przekracza 10% wartości tego kapitału; dla pozostałych zaangażowań wyznaczany jest jeden łączny limit.

Tabela 17. Wykonanie limitów ograniczających ryzyko koncentracji zaangażowań w branżę gospodarki narodowej na dzień 31.12.2016r. (w tys. zł)

Rodzaj limitu	Wartość limitu	Wielkość zaangażowania (tys. PLN)	Wykorzystanie (% limitu)
LIMITY UWZGLĘDNIANE W KALKULACJI ADEKWATNOŚCI KAPITAŁOWEJ			
Limit zaangażowania Banku w podmioty branży A) Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	75% Tier I	15 219,79	76,92
Limit zaangażowania Banku w podmioty branży F) Budownictwo	45% Tier I	9 087,76	76,55
Limit zaangażowania Banku w podmioty branży G) Handel hurtowy i detaliczny	15% Tier I	2 655,55	67,10
Limit zaangażowania Banku w podmioty branży Q) Ochrona zdrowia i pomoc społeczna	15% Tier I	2 338,83	59,10
Limit zaangażowania Banku w podmioty pozostałych branż	40% Tier I	7 996,98	75,78
DODATKOWE PROGI OSTROŻNOŚCIOWE NIEBĘDĄCE STOSOWANYMI LIMITAMI			
Udział jednej branży w kredytach na działalność gospodarczą i rolniczych	50% obligo na działalność gospodarczą i rolniczą	15 219,79	81,61

Limit na udział jednej grupy EKD w kredytach na działalność gospodarczą i rolniczych	30% obligo na działalność gospodarczą i rolniczą	8 724,22	77,97
Limit na udział j niezidentyfikowanych pozycji EKD w kredytach na działalność gospodarczą i rolniczych	3% obligo na działalność gospodarczą i rolniczą	0,00	0,00

Wybór instrumentów zarządzania ryzykiem koncentracji zaangażowań, mających na celu dywersyfikację tego ryzyka, uzależniony jest od zidentyfikowanego poziomu ryzyka kredytowego, przy zachowaniu zasady proporcjonalności względem profilu ryzyka Banku oraz zasady klasyfikacji ryzyk koncentracji zaangażowań pod względem istotności.

Kredyty na działalność gospodarczą i rolnicze to, na mocy art. 123 Rozporządzenia CRR, ekspozycje detaliczne, wazone ryzykiem wg współczynnika konwersji o wysokości 75%; kredyty udzielone spółkom prywatnym, spółdzielniom oraz przedsiębiorcom indywidualnym, stanowiące Małe i Średnie Przedsiębiorstwa (MŚP), dodatkowo, na mocy art. 501 ust. 1 Rozporządzenia CRR – współczynnikiem wsparcia w wysokości 0,7619 (nie dotyczy ekspozycji, których dotyczy niewykonanie zobowiązania).

V.2.4 Zarządzanie ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych

W celu ograniczenia ryzyka kredytowego detalicznych ekspozycji kredytowych Bank, stosując zasadę proporcjonalności, dokonuje jego pomiaru i oceny, analizując:

- 1) poziom zaangażowania Banku w detaliczne ekspozycje kredytowe,
- 2) poziom wykorzystania ustanowionych limitów koncentracji zaangażowań w poszczególne portfele i podportfele detalicznych ekspozycji kredytowych,
- 3) wartość detalicznych ekspozycji kredytowych w poszczególnych grupach ryzyka kredytowego,
- 4) strukturę zaangażowania w detaliczne ekspozycje kredytowe w podziale na jednostki organizacyjne Banku,
- 5) wartość i adekwatność dokonanych odpisów na pokrycie strat (rezerw celowych);
- 6) wielkość opóźnień w spłatach detalicznych ekspozycji kredytowych,
- 7) wielkość odsetka wniosków odrzuconych wraz z przyczynami odrzucenia,
- 8) poziom wskaźnika Dtl.

Tabela 18. Struktura portfela detalicznych ekspozycji kredytowych (DEK) oraz wykonanie limitów ograniczających ryzyko koncentracji zaangażowań w detaliczne ekspozycje na dzień 31.12.2016r. (w tys. zł)

Detaliczne Ekspozycje Kredytowe		Udział DEK w obligo ogółem	Udział DEK w sumie bilansowej	Udział DEK w Tier I
Grupa ryzyka	Saldo (tys. PLN)			
Normalne:	5 839,10	7,92%	2,65%	22,13%
Pod obserwacją:	0,00	0,00%	0,00%	0,01%
Poniżej standardu:	0,00	0,00%	0,00%	0,00%
Wątpliwe:	0,00	0,00%	0,00%	0,00%

Stracone:	122,76	0,17%	0,06%	0,47%
Ogółem:	5 961,86	8,08%	2,70%	22,60%
LIMITY KONCENTRACJI ZAANGAŻOWAŃ W DETALICZNE EKSPOZYCJE KREDYTOWE UWZGLĘDNIANE W KALKULACJI ADEKWATNOŚCI KAPITAŁOWEJ				
Rodzaj limitu	Wartość limitu (Tier I)		Wykonanie limitu (% limitu)	
Limit na udział kredytów osób fizycznych	120,00%		78,73	
Limit na udział detalicznych ekspozycji kredytowych	35,00%		64,57	
Limit na udział kredytów gotówkowych	30,00%		60,66	
Limit na udział kredytów odnawialnych w ROR	4,00%		50,10	

W 2016 roku nie doszło do przekroczenia limitów koncentracji zaangażowań w detaliczne ekspozycje kredytowe, które skutkowałyby koniecznością tworzenia wewnętrznego wymogu kapitałowego na pokrycie tego rodzaju ryzyka.

V.2.5 Zarządzanie ryzykiem kredytowym ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie

W celu ograniczenia ryzyka kredytowego ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie Bank, stosując zasadę proporcjonalności, dokonuje jego pomiaru i oceny, analizując:

- 1) poziom zaangażowania Banku w ekspozycje kredytowe zabezpieczone hipotecznie,
- 2) jakość portfela kredytowego w grupie tych ekspozycji,
- 3) wartość ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie w sytuacji zagrożonej, oraz skuteczność procesów windykacyjnych,
- 4) terminowość spłat ekspozycji zabezpieczonych hipotecznie,
- 5) wartość i jakość indywidualnie istotnych ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie,
- 6) strukturę portfela ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie z uwzględnieniem celu finansowania (ekspozycje przeznaczone na cele związane z finansowaniem nieruchomości i pozostałe ekspozycje) oraz rodzaju przyjętego zabezpieczenia hipotecznego (hipoteka komercyjna i mieszkaniowa),
- 7) bieżącą ocenę wartości nieruchomości, w tym: rodzaj nieruchomości stanowiącej zabezpieczenie, rodzaj hipoteki, miejsce Banku w kolejności zaspokajania się z hipoteki, prawomocność wpisu, ubezpieczenie nieruchomości,
- 8) poziom wykorzystania limitów koncentracji zaangażowań w poszczególne portfele i podportfele ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie,
- 9) poziom wskaźników LtV.

Tabela 19. Ekspozycje kredytowe zabezpieczone hipotecznie (EKZH) wg stanu na dzień 31.12.2015r. (w tys. zł.)

A. Średnie LtV

Rodzaj zabezpieczenia	wartość bilansowa	Wartość rynkowa zabezpieczenia	Średnie LtV Banku	Maksymalne LtV (Rekomendacja S)	Udział w Tier I
Hipoteka Komercyjna	20 582,79	141 383,50	24,77%	75,00%	79,74%
Hipoteka Mieszkalna	21 097,83	100 176,92	26,73%	80,00%	84,25%

RAZEM EKZH:	41 680,62	241 560,42	26,03%	163,98%
II EKZH*	3 661,22	8 045,75	40,24%	13,51%

*indywidualnie istotne ekspozycje kredytowe zabezpieczone hipotecznie – ekspozycje, których wartość jest równa lub przekracza 5% funduszy własnych.

B. Jakość portfela

Grupa ryzyka	wartość nominalna	Udział w kapitale Tier I
I (normalne)	41 243,60	156,33%
Ia (pod obserwacją)	189,87	0,72%
II (poniżej standardu)	452,87	1,72%
III (wątpliwe)	0,00	0,00%
IV (stracone)	1 376,55	5,22%
Razem zagrożone:	1 829,42	6,93%
RAZEM:	43 262,89	163,98%

C. Wykonanie limitów

Rodzaj limitu	Wartość procentowa limitu	Wielkość zaangażowania Banku	Udział w Tier I	Wykonanie limitu
Hipoteka Komercyjna/Kapitał Tier I	120%	21 036,50	79,74%	66,45%
Hipoteka Mieszkalna/Kapitał Tier I	100%	22 226,38	84,25%	84,25%
RAZEM:	220%	43 262,89	163,98%	74,54%
Niedetaliczne EKFN/Kapitał Tier I:	60%	9 661,38	36,62%	61,03%
Detaliczne EKFN/Kapitał Tier I:	50%	12 047,84	45,67%	91,33%
EKZH przeznaczone na cele niezwiązane z finansowaniem nieruchomości/Kapitał Tier I:	110%	21 553,66	81,70%	74,27%

Prawidłowe wykonanie limitów udziału EKZH w kapitale Tier I spowodowało, że nie zaistniała konieczność utworzenia wewnętrznego wymogu kapitałowego na pokrycie ryzyka związanego z koncentracją zaangażowań Banku zabezpieczonych pojedynczym rodzajem zabezpieczenia w postaci hipoteki na nieruchomości.

Bank monitoruje zmiany zachodzące na rynku nieruchomości oraz weryfikuje wartość rynkową nieruchomości, stanowiących zabezpieczenie ekspozycji kredytowych. Weryfikacja i monitoring prowadzone są na podstawie dokumentów przedkładanych przez kredytobiorcę oraz informacji i danych gromadzonych bezpośrednio przez pracowników Banku.

V.2.6 Zarządzanie ryzykiem rezydualnym

Bank nie generuje ryzyka rezydualnego, gdyż nie stosuje technik ograniczania ryzyka kredytowego, o których mowa w Części III, Tytule II, Rozdziale 4 Rozporządzenia CRR, w części dotyczącej stosowania metody standardowej wyznaczania wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka kredytowego.

V.2.7 Techniki redukcji ryzyka kredytowego i polityka zabezpieczeń

Podstawa prawna: art. 453 Rozporządzenia CRR.

W 2016 roku Bank nie stosował technik ograniczania ryzyka kredytowego.

Bank może stosować techniki redukcji ryzyka kredytowego o których mowa w Części III, Tytule II, Rozdziale 4 Rozporządzenia CRR, w części dotyczącej stosowania metody standardowej wyznaczania wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka kredytowego, pod warunkiem, że ekspozycja kredytowa, w stosunku do której Bank zastosował ograniczenie ryzyka kredytowego, nie będzie generować kwoty ważonej ryzykiem wyższej niż identyczna ekspozycja, której ryzyko kredytowe nie zostało ograniczone.

Mając na uwadze powyższe, w celu potencjalnej redukcji ryzyka kredytowego przyjmuje się zabezpieczenia rzeczowe i instrumenty finansowe stosowane w praktyce bankowej, jako ograniczające ryzyko kredytowe, a stanowiące ochronę kredytową, w tym w szczególności:

- 1) zdeponowane w Banku środki pieniężne,
- 2) dłużne papiery wartościowe emitowane przez Rząd Rzeczypospolitej Polskiej i Narodowy Bank Polski,
- 3) jednostki instytucji zbiorowego inwestowania,
- 4) zdeponowane w banku będącym stroną trzecią środki pieniężne lub bankowe instrumenty pieniężne, na rachunku nie mającym charakteru powierniczego rachunku zastrzeżonego i objęte cesją lub przeniesieniem praw własności (nieodwołalnie) na rzecz Banku,
- 5) polisy ubezpieczeniowe na życie, z których prawa zostały przeniesione na Bank lub, na których został ustanowiony zastaw na rzecz Banku,
- 6) gwarancje udzielone przez:
 - b) rządy i banki centralne,
 - c) wielostronne banki rozwoju,
 - d) organizacje międzynarodowe, ekspozycjom wobec których przypisuje się wagę ryzyka 0% w metodzie standardowej obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego,
 - e) podmioty sektora publicznego, ekspozycjom traktowanym jako ekspozycje wobec banków lub rządów centralnych w metodzie standardowej obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego,
 - e) jednostki samorządu terytorialnego i władze lokalne,
 - f) banki

oraz inne zabezpieczenia pozwalające na pomniejszenie podstawy naliczania rezerwy celowej zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 16.12.2008r. w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków (Dz. U. z 2005r., nr 235, poz. 1589 z późn. zm.), jak również zabezpieczenia, które nie dają pozwalać na pomniejszenie podstawy do tworzenia rezerw (w tym poręczenia wekslowe, i inne).

W celu zmniejszenia ekspozycji na ryzyko kredytowe, przy ustanawianiu zabezpieczenia Bank stosuje zasadę dywersyfikacji, zarówno w zakresie zabezpieczeń rzeczowych, jak i osobistych. Bez względu na to, czy przy obliczaniu kwot ekspozycji ważonych ryzykiem stosowane są techniki redukcji ryzyka kredytowego czy też nie, Bank dokonuje pełnej oceny ryzyka kredytowego ekspozycji kredytowych i przechowuje odpowiednią dokumentację w tym zakresie.

V.3 Ryzyko operacyjne

Podstawa prawna: art. 435 i 446 Rozporządzenia CRR.

System zarządzania ryzykiem operacyjnym Banku Spółdzielczego w Kamiennej Górze jest wdrażany według postanowień: Rekomendacji M Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 8 stycznia 2013r. oraz Uchwały Nr 258/2011 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 7 października

2011 roku, co w szczególności przejawia się jasnym określeniem kompetencji i zadań w zakresie nadzorowania i kontroli systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym, jak również w zakresie realizacji procesu zarządzania tym ryzykiem oraz zastosowaniem nadzorczych kryteriów klasyfikacji zdarzeń ryzyka.

Skuteczne zarządzanie ryzykiem operacyjnym Banku gwarantuje odpowiednia struktura organizacyjna:

1. Rada Nadzorcza Banku,
2. Zarząd Banku,
3. Stanowisko ds. Zarządzania Ryzykami i Analiz,
4. Stanowisko kontroli wewnętrznej i audytu,
5. pozostałe jednostki i komórki organizacyjne Banku.

V.3.1 Struktura zarządzania ryzykiem operacyjnym

1. Rada Nadzorcza – sprawuje nadzór nad sposobem zarządzania ryzykiem operacyjnym Banku oraz prawidłowością funkcjonowania procesu zarządzania tym ryzykiem (poprzez zatwierdzanie dokumentów strategicznych oraz akceptację limitów).
2. Zarząd Banku – zapewnia zasoby niezbędne do prawidłowej realizacji procesu zarządzania ryzykiem operacyjnym (organizację struktury, etaty, narzędzia informatyczne) oraz przyjmuje strategię i polityki zarządzania ryzykiem operacyjnym Banku, a także zatwierdza regulaminy organizacyjne i instrukcje.
3. Stanowisko ds. zarządzania ryzykami i analiz – inicjuje wprowadzanie oraz rozwijanie narzędzi wspomagających zarządzanie ryzykiem operacyjnym, prowadzi analizy profilu i monitorowanie poziomu ryzyka operacyjnego Banku, opracowuje standardowe analizy i raporty dla potrzeb kierownictwa jednostek i komórek organizacyjnych Banku oraz inne, wskazane przez Radę Nadzorczą, Zarząd Banku, a także sprawozdania wynikające z obowiązku informacyjnego wobec uprawnionych instytucji zewnętrznych.
4. Komórka audytu – bada i ocenia sprawność działania systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym, dokonuje regularnych przeglądów prawidłowości przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem operacyjnym
5. Jednostki i komórki organizacyjne Banku – uczestniczą w procesie ewidencjonowania danych dotyczących zdarzeń operacyjnych.

Kierownictwo jednostek oraz komórek organizacyjnych Banku:

1. na podstawie wyników analiz poziomu ryzyka operacyjnego zarządza ryzykiem operacyjnym podległych jednostek. Oznacza to, że Kierownictwo w zakresie swoich kompetencji podejmuje działania ograniczające potencjalne zagrożenia w obszarze ryzyka operacyjnego oraz łagodzące negatywne skutki zrealizowania tego ryzyka.
2. wspiera Stanowisko ds. Zarządzania Ryzykami i Analiz w identyfikowaniu profilu ryzyka operacyjnego Banku poprzez udzielanie informacji o głównych potencjalnych zagrożeniach operacyjnych w ich obszarach odpowiedzialności.

Pracownicy wszystkich jednostek i komórek organizacyjnych Banku:

1. zobowiązani są do przekazywania informacji o incydentach i zdarzeniach operacyjnych w trybie określonym odrębnym aktem normatywnym Banku regulującym sposób gromadzenia wymienionych danych.
2. zobowiązani są do przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem operacyjnym obowiązujących w Banku oraz uczestniczenia w postępowaniu wyjaśniającym przyczyny wystąpienia zdarzeń wywołujących ryzyko.

Proces zarządzania ryzykiem operacyjnym obejmuje: identyfikację, pomiar, limitowanie, monitorowanie, raportowanie oraz redukcję tego ryzyka i jest realizowany w sposób ciągły. Ryzyko operacyjne Banku jest identyfikowane ex ante (straty potencjalne) poprzez samoocenę ryzyka oraz ex post (straty rzeczywiste) poprzez rejestrację incydentów i zdarzeń operacyjnych.

Poziom rzeczywistego ryzyka operacyjnego jest mierzony za pomocą Kluczowych Wskaźników Ryzyka Operacyjnego (KRI), przy czym definicje wskaźników podlegają modyfikacjom zgodnie ze zmianami profilu ryzyka operacyjnego Banku.

Poziom ryzyka operacyjnego jest monitorowany we wszystkich obszarach działania Banku charakteryzujących się wysoką podatnością na ryzyko.

V.3.2 Raportowanie ryzyka operacyjnego

Raportowanie okresowe przebiega następująco:

- 1) Komórki i jednostki organizacyjne Banku gromadzą informacje na temat ryzyka operacyjnego w formie papierowego rejestru. Za prowadzenie rejestru w komórkach i jednostkach organizacyjnych Banku odpowiedzialni są ich kierownicy.
- 2) Kierownicy komórek i jednostek organizacyjnych Banku, w okresach miesięcznych, do 5 dnia po zakończeniu miesiąca kalendarzowego, przekazują kopie rejestru za ostatni miesiąc do Komórki ds. zarządzania ryzykami.
- 3) Stanowisko Informatyk sporządza „Sprawozdanie z działania systemu informatycznego” w okresach kwartalnych, w terminie do 15 dni od zakończenia każdego kwartału sprawozdawczego.
- 4) Zebrana informacja jest przetwarzana i uzupełniana o inne istotne informacje przez stanowisko ds. zarządzania ryzykami bankowymi, które dokonuje analizy ryzyka, ocenia wykonanie limitów, opracowuje wnioski, przygotowuje propozycje zaleceń, oraz w razie takiej konieczności, aktualizuje profil ryzyka operacyjnego.
- 5) Uzyskane rezultaty zamieszczane są w „Protokole oceny ryzyka” przekazywanym Prezesowi Zarządu przez Stanowisko ds. analiz i ryzyk, w terminie do 20 dni po zakończeniu kwartału sprawozdawczego.
- 6) Prezes Zarządu przedkłada Zarządowi w okresach kwartalnych a Radzie Nadzorczej w okresach półrocznych syntetyczną informację na temat skali i rodzajów ryzyka operacyjnego, na które narażony jest Bank, prawdopodobieństwa i spodziewanych skutków jego wystąpienia oraz metod zarządzania ryzykiem operacyjnym.

Do podstawowych metod mitygacji ryzyka operacyjnego należą:

1. modyfikowanie wewnętrznych aktów normatywnych w aspekcie redukcji ryzyka operacyjnego do poziomu akceptowanego,
2. rozszerzone monitorowanie ryzyka operacyjnego w sytuacjach stwarzających realne zagrożenie przekroczenia wartości progowych akceptowanego poziomu ryzyka operacyjnego,
3. przenoszenie odpowiedzialności (outsourcing),
4. zabezpieczenia fizyczne ludzi, pomieszczeń, sprzętu, dokumentów i informacji.

Do podstawowych metod łagodzenia skutków zrealizowania ryzyka operacyjnego należą:

1. zabezpieczenia finansowe – transfer ryzyka (ubezpieczenia),
2. zabezpieczenia fizyczne ludzi, pomieszczeń, sprzętu, dokumentów i informacji,
3. plany awaryjne.

Do podstawowych mechanizmów transferu ryzyka operacyjnego należą:

1. przenoszenie odpowiedzialności (outsourcing),
2. zabezpieczenia finansowe – transfer ryzyka (ubezpieczenia).

V.3.3 Straty z tytułu zdarzeń ryzyka operacyjnego

Ryzyko operacyjne Banku jest identyfikowane ex ante (straty potencjalne) poprzez samoocenę ryzyka oraz ex post (straty rzeczywiste) poprzez rejestrację incydentów i zdarzeń operacyjnych.

Tabela 20. Straty z tytułu zdarzeń ryzyka operacyjnego (w tym potencjalne) w 2016r.

Rodzaje i kategorie zdarzeń ryzyka operacyjnego			Razem w 2016r. ilość i kwota (tys. zł)
Definicja zgodnie z klasyfikacją rodzajów zdarzeń (art. 324 Rozporządzenia CRR)	RAZEM:	Ilość zdarzeń	9083
		Łączna kwota straty (bez uwzględnienia odzysku)	69,13
		Kwota odzysku	22,67
	Wykonanie transakcji, dostawa i zarządzanie procesami	Ilość zdarzeń	8860
		Łączna kwota straty (bez uwzględnienia odzysku)	23,89
		Kwota odzysku	7,47
	Oszustwo zewnętrzne*	Ilość zdarzeń	0
		Łączna kwota straty (bez uwzględnienia odzysku)	0,00
		Kwota odzysku	0,00
	Oszustwo wewnętrzne	Ilość zdarzeń	0
		Łączna kwota straty (bez uwzględnienia odzysku)	0,00
		Kwota odzysku	0,00
	Zakłócenie działalności gospodarczej i awarie systemu	Ilość zdarzeń	203
		Łączna kwota straty (bez uwzględnienia odzysku)	11,54
		Kwota odzysku	0
	Zasady dotyczące zatrudnienia oraz bezpieczeństwo w miejscu pracy	Ilość zdarzeń	20
		Łączna kwota straty (bez uwzględnienia odzysku)	33,70**
		Kwota odzysku	0
	Klienci, produkty i normy prowadzenia działalności	Ilość zdarzeń	0
		Łączna kwota straty (bez uwzględnienia odzysku)	0,00
		Kwota odzysku	0,00
	Szkody w rzeczowych aktywach trwałych	Ilość zdarzeń	0
		Łączna kwota straty (bez uwzględnienia odzysku)	0,00
		Kwota odzysku	15,20

*wprowadzenie do obrotu fałszywych wartości pieniężnych.

Największe straty z tytułu zdarzeń ryzyka operacyjnego wynikały:

- (**) z tytułu nieobecności pracowników z powodu zwolnień lekarskich (strata wyceniona szacunkowo, stanowiąca koszt zorganizowania zastępstw dla nieobecnych pracowników – strata potencjalna),

- z tytułu błędów ludzkich i nieprawidłowej realizacji transakcji (strata wyceniona jako suma strat bezpośrednich wynikających z pomyłek personelu powiększona o wyceniony szacunkowo koszt usuwania skutków błędów),
- z tytułu przerw i zakłóceń w działaniu systemów informatycznych oraz urządzeń i bankomatów (strata wyceniona szacunkowo, stanowiąca kwotę utraconych w efekcie przerw w działaniu infrastruktury i systemów informatycznych korzyści).

Poniesione przez Bank straty z tytułu działalności operacyjnej stanowią 44,06% kwoty ustanowionego globalnego limitu strat rzeczywistych (limit ten wynosi 10% wartości regulacyjnego wymogu kapitałowego na ryzyko operacyjne wyznaczanego metodą podstawowego wskaźnika – BIA).

V.3.4 Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego

Bank, wyliczając wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego stosuje metodę podstawowego wyznacznika (BIA). Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego jest wyliczany zgodnie z zasadami określonymi w Części III, Tytule III, Rozdziale 2 Rozporządzenia CRR.

Zmiany metody wyliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka operacyjnego są przyjmowane decyzją Zarządu Banku w formie Uchwały i zatwierdzane przez Radę Nadzorczą.

Tabela 21. Regulacyjny wymóg kapitałowy na ryzyko operacyjne wg stanu na dzień 31.12.2016r. (w tys. zł)

Regulacyjny wymóg kapitałowy	Udział w całkowitym regulacyjnym wymogu kapitałowym (%)	Udział w funduszach własnych (%)
1 568,82	25,67	5,79

V.4 Ryzyko płynności oraz rynkowe (stopy procentowej i walutowe)

Zarządzanie ryzykiem rynkowym obejmuje dwa podstawowe obszary: ryzyko płynności finansowej oraz ryzyko walutowe i stopy procentowej.

Ryzyko płynności jest definiowane jako zagrożenie utraty zdolności do terminowego wywiązywania się z bieżących i przyszłych zobowiązań, a w konsekwencji poniesienia dodatkowych kosztów, związanych z koniecznością zaciągnięcia zobowiązań lub sprzedażą aktywów na niekorzystnych warunkach w związku z ryzykiem płynności rynku (produktu).

Ryzyko rynkowe określane jest jako ryzyko negatywnego wpływu na wynik finansowy oraz wartość funduszy własnych Banku zmiany rynkowych stóp procentowych, kursów walutowych, kursów akcji oraz wszelkich parametrów zmienności tych stóp, kursów i cen.

Obok Rady Nadzorczej i Zarządu, koordynujących politykę zarządzania ryzykiem na najwyższym szczeblu, w procesie zarządzania płynnością Banku uczestniczą:

- 1) Stanowisko ds. analiz i ryzyk – dokonujące analiz,
- 2) Wydział Księgowo – Rozliczeniowy – bieżąco zarządzający,
- 3) Członek Zarządu odpowiedzialny za Pion Ekonomiczno – Finansowy – nadzorujący.

V.4.1 Ryzyko płynności

Podstawa prawna: art. 435 Rozporządzenia CRR.

Bank Spółdzielczy w Kamiennej Górze, działając w ramach Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS S.A., uprawniony jest – gdyby zaistniała taka konieczność – do otrzymania pomocy płynnościowej w ramach tego systemu. Z drugiej strony – zobowiązany jest do tworzenia w ramach systemu Funduszu Zabezpieczającego, utrzymywania depozytu obowiązkowego, a także utrzymywania nadwyżek posiadanych środków na rachunkach prowadzonych w banku zrzeszającym, tym samym – możliwość dywersyfikacji portfela aktywów, czyli transferu płynności, jest ograniczona.

W odniesieniu do posiadanych aktywów o wysokiej płynności i jakości kredytowej (papierów wartościowych emitowanych przez Skarb Państwa), Bank – w celu zabezpieczenia potencjalnego zapotrzebowania na płynność i ograniczenia potencjalnych negatywnych skutków finansowych (straty) w przypadku konieczności zbycia tych aktywów – dokonuje częstotliwej analizy ryzyka płynności rynku (produktu).

Podstawowym celem zarządzania płynnością finansową Banku jest dążenie do wzrostu stabilnych źródeł finansowania, w szczególności depozytów osób fizycznych, oraz utrzymanie bezpiecznego poziomu wszystkich wskaźników płynnościowych (w tym w szczególności normy płynności krótkoterminowej (LCR) oraz nadzorczych miar płynności, wynikających z Uchwały nr 386/2008 KNF).

Celem polityki Banku w zakresie utrzymania płynności jest zapobieganie wystąpieniu sytuacji kryzysowej oraz określenie rozwiązań (planów awaryjnych) umożliwiających jej przetrwanie w co najmniej miesięcznym horyzoncie przeżycia. Tak przyjęty cel sprowadza zagadnienia płynności do obszaru stabilności źródeł finansowania Banku (w tym zagospodarowanie nadwyżek środków swoich klientów) oraz możliwości upłynnienia posiadanych aktywów w dowolnym momencie, bez istotnej utraty ich wartości.

W związku z powyższym, celem zarządzania ryzykiem płynności jest także kształtowanie struktury bilansu Banku oraz zobowiązań pozabilansowych, aby zapewnić stałą zdolność do regulowania zobowiązań, uwzględniającą charakter prowadzonej działalności oraz potrzeby mogące się pojawić w wyniku zmian na rynku pieniężnym lub zachowań klientów.

Powyższa polityka sprowadza się między innymi do:

- utrzymywania buforów (rezerw) płynności – o odpowiednim poziomie dywersyfikacji i o odpowiedniej do przewidywanych potrzeb wysokości oraz
 - takiej konstrukcji portfela kredytowego Banku, by kredyty z rezydującym terminem zapadalności powyżej 10 lat nie przekraczały wartości 15% osadu (stałej części) w depozytach gospodarstw domowych,
- z drugiej strony – do budowy odpowiednio zdywersyfikowanej bazy depozytowej, w której:
- dominują depozyty sektora niefinansowego (w przeważającej mierze – detaliczne),
 - występuje niski poziom dużych depozytów (niskie uzależnienie od pojedynczych źródeł finansowania),
 - faktyczna zrywalność (wcześniejsze wycofanie depozytów) jest niska, a odnawialność wysoka,
 - udział depozytów o negocjowanym oprocentowaniu (preferencyjnych warunkach) jest znikomy.

Poza powyższymi zasadami, Bank dokłada wszelkiej staranności w zakresie dbałości o swą reputację – między innymi poprzez oferowanie klientom produktów na przejrzystych zasadach (bez tzw. „drobnego druku” czy abuzywnych zapisów umownych) oraz na warunkach konkurencyjnych wobec otoczenia gospodarczego.

Bank wyróżnia następujące rodzaje płynności, którymi zarządza:

- 1) Płynność śróddzienną – zdolność wykonywania wszystkich zobowiązań pieniężnych w bieżącym dniu.

- 2) Płynność krótkoterminową – zdolność wykonywania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie 30 kolejnych dni.
- 3) Płynność średnioterminową – zdolność wykonywania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie od 1 do 12 miesięcy.
- 4) Płynność długoterminową – zdolność wykonywania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie powyżej 12 miesięcy.
- 5) Płynność rynku (produktu) – możliwość łatwej zamiany na gotówkę w wymaganym czasie określonych produktów na rynku bez znacznych strat finansowych na tych produktach.

W ramach ryzyka płynności Bank wyróżnia ryzyko płynności śróddziennej – zagrożenie utraty zdolności do realizacji zobowiązań pieniężnych w bieżącym dniu.

W procesie zarządzania ryzykiem płynności uczestniczą:

- 1) Rada Nadzorcza, która sprawuje nadzór nad:
 - zgodnością strategii i polityki Banku w zakresie zarządzania ryzykiem płynności, ze strategią i planem finansowym Banku,
 - wprowadzeniem systemu zarządzania ryzykiem, w tym ryzykiem płynności oraz ocenia adekwatność i skuteczność tego procesu,
 - zatwierdza Strategię i Politykę zarządzania ryzykiem płynności.
- 2) Zarząd Banku, który odpowiada za:
 - zorganizowanie skutecznego procesu zarządzania ryzykiem płynności oraz monitorowanie efektywności jego działania, w tym wskazanie osób i jednostek organizacyjnych odpowiedzialnych za realizację poszczególnych elementów systemu zarządzania płynnością,
 - akceptowanie strategii i polityki zarządzania ryzykiem płynności,
 Zarząd Banku zatwierdza:
 - procedury dotyczące identyfikacji, pomiaru, monitorowania i raportowania płynności Banku oraz limity ograniczające ryzyko płynności,
 - plany awaryjne utrzymania płynności finansowej w Banku.
- 3) Główny księgowy – odpowiedzialny za bieżące zarządzanie pozycją płynnościową Banku, pełniący funkcję centralnej jednostki skarbowej,
- 4) Stanowisko ds. analiz i ryzyk – sprawujące w Banku funkcję kontroli ryzyka (zajmuje się kontrolą, pomiarem, limitowaniem, monitorowaniem i sprawozdawczością z zakresu ryzyka),
- 5) Stanowisko ds. kontroli wewnętrznej i audytu – dokonujące niezależnego badania i oceny adekwatności i skuteczności funkcjonującego systemu zarządzania, w tym oceny zgodności działań wszystkich jednostek i komórek z polityką Banku oraz innymi regulacjami wewnętrznymi i przepisami prawa.

W ramach systemu zarządzania ryzykiem płynności Bank prowadzi monitoring i pomiar płynności finansowej zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami, tj. poprzez:

- 1) codzienną analizę wpływów i wypływów środków z rachunku bieżącego Banku w BPS S.A., umożliwiającą efektywne wykorzystanie dostępnych środków,
- 2) codzienne monitorowanie poziomu aktywów płynnych, w tym łatwo zbywalnych papierów wartościowych, oraz stopnia wykorzystania obowiązujących w tym zakresie limitów,
- 3) analizę luki płynności, z uwzględnieniem wskaźników płynności w wybranych terminach zapadalności/wymagalności,
- 4) wyznaczanie i monitorowanie wykorzystania limitów finansowania portfela kredytowego, w tym finansowania kredytów o terminach zapadalności powyżej 10 lat,
- 5) wyznaczanie osadu we wkładach deponowanych przez klientów,
- 6) kontrolę przestrzegania limitów stanów gotówki w kasach Banku w ramach potrzeb, dokonując zasileń, albo odprowadzeń nadmiaru gotówki,

- 7) kontrolę środków na rachunkach nostro, zabezpieczając płynność dewizową Banku w walutach obcych poprzez transakcje na walutowym rynku międzybankowym,
- 8) analizę stopnia zrywalności depozytów terminowych i wcześniejszych spłat kredytów,
- 9) analizę wskaźników stabilności bazy depozytowej.

W ramach obowiązujących wewnętrznych procedur awaryjnych prowadzi się ponadto:

- 1) testy warunków skrajnych, których celem jest zapewnienie posiadania przez Bank wysokopłynnych aktywów (bufora płynności) w wysokości nie mniejszej, niż wymagana na pokrycie zwiększonego wypływu depozytów w siedmiodniowym i miesięcznym horyzoncie przeżycia, ustalenie i potwierdzenie płynności posiadanych przez bank aktywów, a także ustalenie potencjalnych kosztów pozyskania zewnętrznego finansowania w warunkach skrajnych,

Bank zakłada 4 warianty wewnętrznych testów warunków skrajnych:

- Wariant A – najbardziej prawdopodobny (horyzont przeżycia 7 dni) – zwiększenie wypływów w każdej kategorii depozytów i zobowiązań pozabilansowych o 20% w stosunku do określonych w rozporządzeniu delegowanych nr 2015/61 wskaźników wyjściowych (nie dotyczy tych pozycji pasywów, dla których bazowy wskaźnik wypływu wynosi 100%). Jako wyjściowy wskaźnik dla depozytów, które mogą zostać zerwane przez kanały elektroniczne, Bank uznaje 15%. W wariantcie A wskaźnik zwiększonego wypływu wynosi 18%; ponadto Bank zakłada 10% haircut aktywów płynnych (w tym buforu płynności – gdyż w Banku te same kategorie aktywów budują zarówno aktywa płynne, jak i bufor płynności) oraz 20% haircut w stosunku do określonych w rozporządzeniu delegowanych nr 2015/61 wskaźników wyjściowych dla każdej kategorii wpływów.
- Wariant B – najbardziej prawdopodobny (horyzont przeżycia 30 dni) – zwiększenie wypływów w każdej kategorii depozytów i zobowiązań pozabilansowych o 50% w stosunku do określonych w rozporządzeniu delegowanych nr 2015/61 wskaźników wyjściowych (nie dotyczy tych pozycji pasywów, dla których bazowy wskaźnik wypływu wynosi 100%). Jako wyjściowy wskaźnik dla depozytów, które mogą zostać zerwane przez kanały elektroniczne, Bank uznaje 15%. W wariantcie B wskaźnik zwiększonego wypływu wynosi 22,50%; ponadto Bank zakłada 10% haircut aktywów płynnych (w tym buforu płynności – gdyż w Banku te same kategorie aktywów budują zarówno aktywa płynne, jak i bufor płynności) oraz 30% haircut w stosunku do określonych w rozporządzeniu delegowanych nr 2015/61 wskaźników wyjściowych każdej kategorii wpływów.
- Wariant C – najgorszy (horyzont przeżycia 7 dni) – zwiększenie wypływów w każdej kategorii depozytów i zobowiązań pozabilansowych o 75% w stosunku do określonych w rozporządzeniu delegowanych nr 2015/61 wskaźników wyjściowych (nie dotyczy tych pozycji pasywów, dla których bazowy wskaźnik wypływu wynosi 100%). Jako wyjściowy wskaźnik dla depozytów, które mogą zostać zerwane przez kanały elektroniczne, Bank uznaje 15%. W wariantcie C wskaźnik zwiększonego wypływu wynosi 26,25%; ponadto Bank zakłada 20% haircut aktywów płynnych (w tym buforu płynności – gdyż w Banku te same kategorie aktywów budują zarówno aktywa płynne, jak i bufor płynności) oraz 40% haircut w stosunku do określonych w rozporządzeniu delegowanych nr 2015/61 wskaźników wyjściowych każdej kategorii wpływów.
- Wariant D – najgorszy (horyzont przeżycia 30 dni) – zwiększenie wypływów w każdej kategorii depozytów i zobowiązań pozabilansowych o 100% w stosunku do określonych w rozporządzeniu delegowanych nr 2015/61 wskaźników wyjściowych (nie dotyczy tych pozycji pasywów, dla których bazowy wskaźnik wypływu wynosi 100%). Jako wyjściowy wskaźnik dla depozytów, które mogą zostać zerwane przez kanały elektroniczne, Bank uznaje 15%. W wariantcie D wskaźnik zwiększonego wypływu wynosi 30%; ponadto Bank zakłada 20% haircut aktywów płynnych (w tym buforu

płynności – gdyż w Banku te same kategorie aktywów budują zarówno aktywa płynne, jak i bufor płynności) oraz 50% haircut w stosunku do określonych w rozporządzeniu delegowanych nr 2015/61 wskaźników wyjściowych każdej kategorii wpływów.

Ponieważ Bank utrzymuje bardzo wysoką wartość aktywów płynnych (w tym buforu płynności), które w dniu 31.12.2015 roku stanowiły równowartość aż 53,91% pasywów uwzględnionych w wypływach, po przeprowadzeniu testu w każdym z wymienionych wyżej wariantów, w Banku pozostawała bardzo wysoka kwota buforu płynności (w wariantcie D – stanowiąca 49,19% pierwotnej (sprzed przeprowadzenia testów) wartości buforu), nie było zatem potrzeby korzystania z zewnętrznego źródła finansowania (ciągnięcia otrzymanych zobowiązań pozabilansowych lub ubiegania się o kredyt w Banku Zrzeszającym). Zamierzeniem Banku jest utrzymywanie takiej wartości aktywów płynnych i buforu płynności, aby pozostawać niezależnym od zewnętrznego finansowania w 30 dniowym horyzoncie przeżycia.

Wyniki przeprowadzonych testów warunków skrajnych wykorzystywane są w konstruowaniu planów awaryjnych płynności – poprzez zapewnienie m. in.:

- właściwego minimalnego stanu gotówki w kasach i bankomatach Banku,
 - konstruowanie właściwego poziomu i odpowiedniej dywersyfikacji wysokopłynnych aktywów (głównie papierów wartościowych emitowanych przez Skarb Państwa) i stałe utrzymywanie odpowiednich buforów (rezerw) płynności,
 - kreowanie odpowiednio zdywersyfikowanej bazy depozytowej, ze znaczącą przewagą depozytów detalicznych.
- 2) monitoring kształtowania się czynników uznanych za oznaki zagrożenia płynności,
 - 3) scenariuszowe analizy zdolności Banku do zaspokojenia zapotrzebowania na środki płynne, w przypadku kryzysu płynności w Banku i w sektorze bankowym,
 - 4) kalkulacje wskaźników pomocniczych płynności, pozwalające na ocenę istotnych z punktu widzenia płynności relacji pomiędzy poszczególnymi pozycjami bilansowymi.

Tryb obiegu informacji i współpracy poszczególnych jednostek/komórek organizacyjnych Banku w ramach systemu zarządzania płynnością uwzględnia: organy kierownicze oraz nadzorcze Banku, a także komórki pełniące funkcje operacyjne oraz kontrolne.

Informacje dotyczące wykonywania przez Bank obowiązków wynikających z Rozporządzenia CRR oraz Uchwały nr 386/2008 KNF (Wskaźnik LCR oraz nadzorcze normy płynności) sporządzane są i przekazywane właściwym jednostkom codziennie. Raporty i wnioski dotyczące ekspozycji Banku na ryzyko płynności sporządzane są w cyklu miesięcznym i są przedmiotem obrad Zarządu i Rady Nadzorczej (w okresach określonych w planie pracy Rady).

Monitorowanie dziennego stanu środków na rachunku bieżącym prowadzonym w BPS S.A. dokonywane jest przez Wydział Księgowości i Rozliczeń, który opracowuje raport uwzględniający stan i przepływy pieniężne na ww. rachunku oraz planowane i prognozowane wpływy i wypływy na każdy dzień roboczy.

Poszczególne rodzaje ryzyka cenowego są zarządzane w Banku odrębnie, uwzględniając specyfikę każdego rodzaju ryzyka i indywidualny sposób podejścia Banku do każdego z nich.

Tabela 22. Podstawowe parametry płynności płatniczej Banku wg stanu na dzień 31.12.2016r.

1. Nadzorcze miary płynności (wartość minimalna)	
M1 Luka płynności krótkoterminowej (0,00)	66 328,50
M2 Współczynnik płynności krótkoterminowej (1)	1,92
M3 Współczynnik pokrycia aktywów niepłynnych funduszami własnymi (1)	3,17

M4 Współczynnik pokrycia aktywów nie płynnych i aktywów o ograniczonej płynności funduszami własnymi i środkami obcymi stabilnymi (1)	1,80
Norma płynności krótkoterminowej (LCR)*	566,05%

2. Aktywa płynne Banku:	Wartość (tys. zł)	
Kasa:	2 941,18	
Rachunki w BPS:	19 734,19	
Dłużne papiery wartościowe:	103 655,87	
3. Nadwyżka (bufor) płynności (dla istotnych pozycji bilansu)**:	Wartość (tys. zł)	
7 dni	97 764,62	
1 miesiąc:	96 414,09	
1 rok:	59 849,37	
4. Dostępne finansowanie w ramach zrzeszenia BPS:	Wartość (tys. zł)	
Limit w rachunku bieżącym:	2 000,00	
Depozyt obowiązkowy	15 593,58	
5. Luka płynności:	Wartość urealnionej luki skumulowanej (tys. zł)	Współczynnik luki urealnionej
Luka płynności do 1 dnia:	-22 779,48	0,42
Luka płynności do 1 miesiąca:	106 361,23	3,50
Luka płynności do 3 miesięcy:	95 975,81	2,66
Luka płynności do 6 miesięcy:	92 260,17	2,40
Luka płynności do 12 miesięcy:	69 429,11	1,72
Luka płynności powyżej 20 lat (całkowita):	16 602,51	1,08

*100% - wewnętrzna wartość minimalna Banku, zgodnie z przepisem art. 460 ust. 2 Rozporządzenia CRR, Bank miał w 2016 roku obowiązek utrzymywania normy płynności krótkoterminowej (LCR) w wysokości nie niższej, niż 0,7 (70%).

**wysoki rozmiar nadwyżki płynności Banku wynika przede wszystkim ze znacznej wartości posiadanych przez Bank dłużnych papierów wartościowych emitowanych przez Skarb Państwa (skład nadwyżki płynności – patrz pozycja 2: Aktywa płynne Banku).

Ponieważ w 2016 roku wartość aktywów płynnych Banku w relacji do wartości jego aktywów ogółem nie spadła poniżej określonego w procedurze ICAAP minimalnego poziomu (20%) i nie było konieczności ponoszenia kosztów w celu pozyskania brakującej kwoty aktywów płynnych, nie zaistniały okoliczności uzasadniające konieczność tworzenia wymogu kapitałowego na pokrycie ryzyka związanego z płynnością płatniczą.

V.4.2 Ryzyko stopy procentowej

Podstawa prawna: art. 435 i 448 Rozporządzenia CRR.

Bank dokonuje pomiaru ryzyka stopy procentowej metodą luki poprzez sporządzanie:

- 1) Raportu luki terminów przeszacowania stopy procentowej, umożliwiającego określenie wielkości i charakteru niedopasowania (luki) pozycji aktywów i pasywów Banku wrażliwych na zmianę stopy procentowej w poszczególnych terminach przeszacowania,
- 2) Raportu luki ryzyka bazowego, umożliwiającego określenie wielkości i charakteru niedopasowania (luki) pozycji aktywów i pasywów wrażliwych w poszczególnych terminach przeszacowania w podziale na poszczególne stawki bazowe, od których uzależnione jest oprocentowanie produktów/instrumentów finansowych,
- 3) Analizy profilu ryzyka stopy procentowej Banku umożliwiającej określenie stopnia wrażliwości oprocentowania aktywów/pasywów wrażliwych Banku na zmiany stóp rynkowych i podstawowych NBP,
- 4) Symulacji wpływu zmian stóp rynkowych i podstawowych NBP na wynik odsetkowy Banku przy określonej strukturze aktywów i pasywów wrażliwych,
- 5) Analizy testów warunków skrajnych przy określonej strukturze aktywów i pasywów wrażliwych.

Zarządzanie ryzykiem stopy procentowej ma na celu utrzymanie zmienności wyniku finansowego (wynik odsetkowy i wynik operacji finansowych/fundusz z aktualizacji wyceny) oraz bilansowej wartości zaktualizowanej kapitału wynikającej ze zmian stóp procentowych, w granicach niezagrażających bezpieczeństwu Banku i akceptowanych przez Radę Nadzorczą w ramach zatwierdzonej strategii.

Celem Banku jest utrzymanie akceptowalnej wrażliwości wyniku odsetkowego na zmiany rynkowych stóp procentowych. Bank utrzymuje pozycję luki dla działalności złotowej i walutowej w ramach limitów przyjętych w procedurze zarządzania ryzykiem stopy procentowej.

Wewnętrzne regulacje Banku dotyczące zarządzania ryzykiem stopy procentowej, uwzględniają kluczowe zagadnienia zawarte w rekomendacjach Komisji Nadzoru Finansowego. Ryzyko stopy procentowej monitorowane jest poprzez analizę ryzyka luki i Pomiar ryzyka odbywa się w cyklach miesięcznych i jest prezentowany na posiedzeniach Zarządu Banku.

W celu prawidłowego monitoringu ryzyka stopy procentowej, Bank prowadzi ponadto analizy symulacyjne, z uwzględnieniem scenariusza szokowego.

Na dzień 31.12.2016r. obliczono potencjalną zmianę wyniku finansowego (odsetkowego) dla szokowego spadku lub wzrostu stóp procentowych (zgodnie z metodą pomiaru ryzyka stopy procentowej stosowaną przez Bank – wzrost i spadek o 200 pb). W przypadku wzrostu stóp procentowych potencjalna zmiana wyniku odsetkowego wyniosła (-)421,23 tys. zł, natomiast w przypadku spadku, zmianę tę oszacowano na (-)1 416,28 tys. zł.

Ponieważ w 2016 roku nie doszło do przekroczenia limitów określonych w obowiązującej w Banku procedurze ICAAP:

- 2) z tytułu ryzyka przeszacowania przy zastosowaniu metody luki stopy procentowej – limitu zmiany wyniku odsetkowego będącej efektem szokowej zmiany stóp procentowych (200 pb);
- 3) z tytułu ryzyka bazowego przy zastosowaniu metody luki stopy procentowej dla stawek bazowych (redyskonta weksli, lombardowej, stawek WIBID/WIBOR i powiązanych z rentownością bonów skarbowych oraz EURIBOR/LIBOR dla pozycji w walutach obcych) – limitu zmiany wyniku odsetkowego z tytułu szokowego niedopasowania zmiany stawek bazowych (35pb);
- 4) z tytułu ryzyka opcji klienta – limitu łącznej kwoty kredytów spłacanych przed terminem, w ciągu miesiąca poprzedzającego datę analizy (5% obligo kredytowego w sytuacji normalnej i pod obserwacją) oraz limitu łącznej kwoty depozytów zerwanych przed terminem, w ciągu miesiąca poprzedzającego datę analizy (5% depozytów ogółem);

5) z tytułu ryzyka krzywej dochodowości przy zastosowaniu metody luki stopy procentowej aktywów i pasywów indeksowanych do stawek WIBID/WIBOR oraz dłużnych papierów wartościowych – limitu zmiany wyniku odsetkowego w przypadku zmiany stóp procentowych (12pb),
ocena adekwatności poziomu kapitału wewnętrznego (ICAAP) wskazuje na brak konieczności utrzymywania kapitałów na pokrycie ryzyka stopy procentowej.

Tabela 23. Ocena adekwatności poziomu kapitału wewnętrznego (ICAAP) w związku z poziomem ryzyka stopy procentowej wg stanu na dzień 31.12.2016r.

Wyszczególnienie	Wykonanie 31.12.2016		limit		Wewnętrzny wymóg kapitałowy
	wartość (udział w limicie)	wartość w tys. PLN	wartość	wartość w tys. PLN	
ryzyko terminów przeszacowania*	74,71%	-1 416,28	7% funduszy własnych	1 894,83	brak
ryzyko bazowe	71,00%	383,07	2% funduszy własnych	541,38	brak
ryzyko opcji klienta	0,60%	24,00	5% obligo kredytowego w sytuacji normalnej i pod obserwacją	3 525,00	brak
	31,40%	2 924,00	5% bazy depozytowej	9 318,00	brak
ryzyko krzywej dochodowości	22,50%	121,68	2% funduszy własnych	541,38	brak

* limit jako wartość bezwzględna

V.4.3 Ryzyko walutowe

Podstawa prawna: art. 435 i 445 Rozporządzenia CRR.

Bank dokonuje pomiaru ryzyka walutowego poprzez sporządzanie:

- 6) pomiarów pozycyjnych określających wartość otwartych pozycji walutowych Banku,
- 7) pomiarów zmienności odzwierciedlających rozproszenie zmian kursów walutowych,
- 8) pomiarów wrażliwości obrazujących wpływ rynkowych czynników ryzyka na zmienność kursów walutowych,
- 9) pomiarów zagrożenia określających potencjalną stratę na skutek niekorzystnego kształtowania się kursów walutowych, których przekroczenie w danym okresie, może nastąpić z założonym prawdopodobieństwem.
- 10) pomiarów wpływu zmiany kursów walutowych na wynik finansowy Banku (poprzez wynik z wyceny rewaluacyjnej).

Zarządzanie ryzykiem walutowym w Banku Spółdzielczym w Kamiennej Górze odbywa się w ramach limitów:

- 1) pozycji walutowej całkowitej (LPC),
- 2) pozycji walutowych netto w poszczególnych walutach obcych (LN),
- 3) strat na utrzymywanych pozycjach walutowych z tytułu zmian kursów walutowych w ramach stosowania metody wartości zagrożonej (LVAR),
- 4) limitów przyznanych poszczególnym pracownikom w ramach upoważnień do przeprowadzania operacji walutowych.

Tabela 24. Podstawowe wskaźniki ryzyka walutowego w 2016 roku.

RODZAJ LIMITU	Wykonanie			
	Minimalne w okresie	Maksymalne w okresie	Średnie w okresie	Na koniec okresu (31.12.2016r.)
Wartość pozycji całkowitej netto – maksymalnie 1% funduszy własnych (tys. PLN)/udział w limicie LPC)	3,15/1,15%	335,54/124,73%	46,03/14,72%	63,83/23,73%
Udział w funduszach własnych	0,01%	1,25%	0,15%	0,24%
Struktura pozycji walutowych w bilansie Banku			Kwota (równowartość w tys. PLN)	Udział w sumie bilansowej
Aktywa walutowe:			5 124,79	2,33%
Pasywa walutowe:			5 145,16	2,33%
			Kwota	Udział w wyniku finansowym netto
Wynik z pozycji wymiany:			45,38	2,67%

Zgodnie z art. 351 Rozporządzenia CRR, Bank tworzy regulacyjny wymóg kapitałowy na pokrycie ryzyka walutowego w sytuacji, gdy całkowita pozycja walutowa netto (Bank nie utrzymuje pozycji w zlocie) przekroczy równowartość 2% funduszy własnych.

W 2016 roku nie doszło do przekroczenia przez całkowitą pozycję walutową netto równowartości 2% funduszy własnych Banku, nie doszło zatem do utworzenia regulacyjnego wymogu kapitałowego na ryzyko walutowe.

VI INSTRUMENTY KAPITAŁOWE W PORTFELU BANKOWYM

Podstawa prawna: art. 447 Rozporządzenia CRR.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2016 roku Bank Spółdzielczy w Kamiennej Górze posiadał następujące ekspozycje kapitałowe w portfelu bankowym:

- 1) akcje jednostek nienotowanych na rynku regulowanym (Bank Zrzeszający – BPS S.A.),
- 2) udziały w Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS S.A.,
- 3) udziały w kapitale rezerwowym Towarzystwa Ubezpieczeń MACIF Życie,
- 4) obligacje emitowane przez Bank Zrzeszający.

Tabela 25. Ekspozycje kapitałowe – portfel bankowy na dzień 31.12.2016r. (w tys. zł)

Wyszczególnienie	wartość nominalna:	wartość godziwa:
bezpośrednie, pośrednie i syntetyczne udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym Tier I (akcje w jednostkach nienotowanych na rynku regulowanym – akcje w BPS S.A., jako Banku Zrzeszającym)	2.168,98	2.168,98

bezpośrednie, pośrednie i syntetyczne udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym Tier I (akcje w jednostkach nienotowanych na rynku regulowanym – udziały w Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS S.A.)	23,00	23,00
udziały w kapitale rezerwowym T.U. MACIF Życie	0,25	0,25
bezpośrednie, pośrednie i syntetyczne udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale Tier II (Obligacje Banku BPS S.A.)	1.000,00	943,90
RAZEM:	3.192,23	3.136,13

Na mocy indywidualnego zezwolenia Komisji Nadzoru Finansowego, Bank nie dokonuje odliczeń, o których mowa w art. 36 ust. 1 lit. h oraz art. 66 lit. c Rozporządzenia CRR.

Kwoty posiadanych bezpośrednich, pośrednich i syntetycznych udziałów kapitałowych w instrumentach w kapitale podstawowym Tier I oraz instrumentach w kapitale Tier II podmiotów sektora finansowego są uwzględniane w kalkulacji regulacyjnego wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego.

Tabela 26. Wymóg kapitałowy z tytułu posiadanych bezpośrednich, pośrednich i syntetycznych udziałów kapitałowych w instrumentach w kapitale podstawowym Tier I oraz instrumentach w kapitale Tier II podmiotów sektora finansowego na dzień 31.12.2016r. (tys. PLN)

Rodzaj ekspozycji	waga ryzyka	kwota ekspozycji	wymóg kapitałowy
Ekspozycje z tytułu inwestycji kapitałowych oraz instrumentów stanowiących składniki funduszy własnych (obligacje Banku BPS S.A.)	100%	2 192,23	175,38
Ekspozycje z tytułu inwestycji kapitałowych oraz instrumentów stanowiących składniki funduszy własnych (akcje Banku BPS S.A.)	100%	943,90	75,51
ŁĄCZNIE:		3.136,13	250,89

VII POLITYKA W ZAKRESIE WYNAGRODZEŃ

Podstawa prawna: art. 450 Rozporządzenia CRR.

W związku z unormowaniami zawartymi w Uchwale nr 258/2011 KNF z dnia 4 października 2011 roku, w celu prawidłowego zarządzania ryzykiem poprzez rzetelne gospodarowanie zasobami finansowymi Banku, wprowadzono Politykę zmiennych składników wynagradzania osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku, mająca na celu powiązanie zmiennych składników wynagrodzeń z wynikami osiąganymi przez Bank.

Do zmiennych składników wynagrodzeń zaliczono:

- 1) premie uznaniowe,
- 2) indywidualne odprawy emerytalne, przy czym osobom zajmującym kierownicze stanowiska w Banku nie przysługują indywidualnie przyznawane odprawy emerytalne z wyłączeniem odpraw, które wynikają z powszechnie obowiązujących przepisów prawa pracy.

Za osoby zajmujące stanowiska kierownicze w Banku uznano członków Zarządu, jako że tylko ci mogą podejmować decyzje mające istotny wpływ na profil ryzyka Banku.

Za istotny wpływ na profil ryzyka Banku uznano – wobec braku definicji istotnego wpływu wynikającej z Uchwały nr 258/2011 KNF – możliwość podejmowania decyzji, które w skutkach finansowych przekraczają równowartość 2% funduszy własnych Banku.

Ocena jakości pracy osób zajmujących kierownicze stanowiska w Banku dokonywana jest przez Radę Nadzorczą Banku.

Do przeprowadzanej oceny wykorzystywane są następujące wskaźniki:

- 1) zysk netto,
- 2) zwrot z kapitału własnego (ROE),
- 3) jakość portfela kredytowego,
- 4) współczynnik wypłacalności.

Ocenie podlega stopień wykonania powyższych wskaźników w odniesieniu do planu finansowego w poszczególnych latach podlegających ocenie.

Okres podlegający ocenie wynosi 3 lata (rok ubiegły i dwa poprzedzające – 2013 - 2015).

Wysokość premii uznaniowej wypłacona osobom zajmującym kierownicze stanowiska w Banku za dany rok nie może przekroczyć wraz z narzutami równowartości 3% wyniku z działalności bankowej.

W 2016 roku 3 osobom będącym Członkami Zarządu Banku wypłacono łącznie:

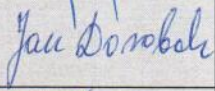
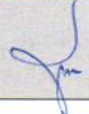
- 1) 386,03 tys. PLN z tytułu wynagrodzenia stałego,
- 2) 182,54 tys. PLN z tytułu wynagrodzenia zmiennego.

Według stanu na 31.12.2016r. nie dokonano wypłaty Członkom Zarządu wynagrodzeń z odroczonej wypłatą. Nie dokonano również płatności związanych z podjęciem zatrudnienia lub zakończeniem stosunku zatrudnienia przez Członków Zarządu.

VIII OŚWIADCZENIE

Podstawa prawna: art. 435 ust. 1 lit. e Rozporządzenia CRR.

Zarząd Banku Spółdzielczego w Kamiennej Górze oświadcza, że ustalenia opisane w niniejszym dokumencie są adekwatne do stanu faktycznego, a stosowane systemy zarządzania ryzykiem są odpowiednie z punktu widzenia profilu i strategii ryzyka Banku.

Lp.	Imię i nazwisko	Stanowisko	Data	Podpis
1.	Edward Buczek	Prezes Zarządu	22.06.2017	
2.	Jan Dorobek	Wiceprezes Zarządu ds. handlowych	26.06.2017	
3.	Sławomira Kubacka	Wiceprezes Zarządu ds. finansowych	22.06.2017	

Organy Banku Spółdzielczego w Kamiennej Górze – Rada Nadzorcza i Zarząd, oraz jego pracownicy, w swych codziennych zadaniach, podejmują szereg działań zmierzających do poprawy jakości procesu zarządzania ryzykami, a także podnoszenia efektywności działalności Banku – optymalizacji osiąganego wyniku finansowego – przy zachowaniu maksymalnego bezpieczeństwa.

Prawidłowy i skuteczny proces zarządzania ryzykami i adekwatnością kapitałową pozwala Bankowi na nieprzerwany i bezpieczny rozwój.